

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

48

Søndag den 10 Septbr 1900
til Skiffarsværd og alle i aftid
Jostor Lindholms Bo.

Lundin

Ved Gravene.

Mindeord over mine afdøde Sognefolk

af

P. Lundholm,

ihv. Sognepræst til indal-Astrup Menighed
i Aalborg Stift.

Trykt som Manuskript.

Kjøbenhavn.

Missionstrykkeriet (ved J. Fischmann).

1900.

Herre! Lad mig kjende mit
Endeligt og mine Dages Naal,
hvilket det monne være; maatte
jeg kjende, hvor snart jeg skal
herfra!

Øi. 39, 5.

Tilgnet

Sindal—Astrup Menigheder

i Aalborg Stift.

Pastor Lundholm, som i 1880 tog sin Afsked som Sognepræst for Sindal og Astrup Menigheder, bosatte sig derpaa paa Frederiksberg ved København og døde 12. August 1899. Han ligger begravet sammen med sin forud afdøde Hustru paa Frederiksberg Kirkegaard.

Renten af hans efterladte Formue skal nydes af nogle Slægtninge paa Livstid, og naar disse alle ere døde, skal den deles mellem de kirkel. Foreninger for indre Mission, henholdsvis i Danmark og i Kjøbenhavn. Blandt Testamentets øvrige Bestemmelser var ogsaa Ønsket om nærværende Vigtalers Trykning som en Gave fra ham til hans gamle Menigheder.

1.

Over Johannes Severinsen,

Hind. paa Tveden, Baggessvogns Mark, mangeaarig Kudsst hos
Statsraad Nyholm paa Baggessvogn.

9. September 1872.

Den Mand, som her er bragt til Hvile, har jeg ikke selv kjendt gjennem den Aarrække, han har levet her iblandt Eder. Men det er sagt mig om ham, at han gjennem en lang Aarrække har tjent det samme Herfskab med Hengivenhed og Trofskab, og dette er et godt Lov om denne Mand, — et godt Lov især i vor tøilesløse Tid, hvor der skiftes Huusbond og Herfskab efter Lune og efter Vyst, saa at den tjenende Klasse er bleven liig Trækfuglene, der aldrig kunne blive Aaret over paa et og samme Sted. Der var noget saare Skjönt i Sædvanerne hos vore Fædre, hvor det ikke hørte til Sjeldenhederne, at en hengiven og tro Tjener saaledes levede sig ind i sin Huusbondes eller sit Herfskabs hele Liv og Sædvaner, at han blev indviet i dets Fortrolighed og blev betragtet som et Lem af Familien. Men dette hører til Sjeldenhederne nutildags, og derfor skal det lyde over hans Grav, at han var sit Herfskabs mangeaarige tro og hengibne Tjener.

Dette om hans jordiske Forhold, — og hvad nu angaaer hans himmelske Forhold, hans Forhold til vor himmelske Herre, hvoraf Alt afhænger for os i Liv som i Død, saa vide vi jo fremdeles om denne Mand, at han i flere Aar maatte bære paa et Sygdomskors, og et saadant Sygdomskors pleier jo gjerne at gjøre os fortrolige med Døden og med den Herre, som alene kan føre gennem Døden til Livet, føre os ind til det evige Livs Herlighed. Det var i Troen paa denne Herre, at han paa det Sidste udbad sig Religionens Trøst af mig og Styrkemidlet til sin sidste Hensart, og det er mit glade Haab, at han er gaaet bort i Fred og ind til sin Herres Glæde. Hans Hustru, der har været ham en kjærlig og trofast Støtte igjennem de lange Sygdomsaar, staaer nu ene tilbage, men hun staaer tilbage med Mindet om et kjærligt Samliv og med Tro paa Ham, der fører vore Veie gennem Livet i Viisdom og i Kjærlighed. Herren trøste, styrke og lede hende i hendes Enkestand! Amen!

2.

Over en nys Confirmeret.

Han gif bort i sine bedste Aar, gif bort, forinden han endnu havde lært Verden ret at kjende, lært alle dens Fristelser og alle dens Prøvelser og alle dens Stuffelser ret at kjende. Han gif bort, efterat han nys havde bekræftet sin Daabspagt med Herren, gif bort saaledes, at vi ikke ved denne Grav som ved saa mangen en Grav behøve at være i Tvivl om, hvor han gif hen, gif bort didhen, hvor vi alle ønske at

maatte komme. Skulle vi derfor vel sørge ved denne Grav? — Nej, lader os bøje Knæ og sige: Herren gav, Herren tog, Herrens Navn være lobet! og lader os saa alle nedbede Guds Trøst over dem, fra hvem han gif bort! Amen!

3.

Over Gmd. Jens Christian Larsen

af Svindsig, Sindal Sogn.

12. December 1872.

Saavidt følge Egtefællerne hinanden, men her skilles de, skilles Hustruen fra sin Mand og Manden fra sin Hustru; og naar det nu er Hustruen, som bliver tilbage, og hun i Skilsmisfestunden sender Blikket tilbage henover Samlivets Dage lige fra den Stund af, da hun stod ved sin Mand's Side for Herrens Alter, og de rakte hinanden Hænderne til et trofast Samliv saavel i Medgang som i Modgang, og indtil denne Stund, da han nu er lagt i Muld, og snart er skjult af Gravhøjen for hendes Blik, — ah! naar hun i en saadan Stund sender Blikket tilbage henover Samlivets Dage, da kaldes alle Minderne til- live og stige frem af Grindringens Dyb, — da be- søges hun af alle de mange lyse, de mange glade og dyrebare Minder fra Samlivets Dage, Minderne fra Medgangsdage, som de vidste at forherlige for hin- anden, og Minderne fra Modgangsdage, som de vidste at lette for hinanden ved at række hinanden Trøst, Opmuntring og trofast Bistand; og om der end maaste blandt Minderne fra Samlivets Dage kan blande sig Minder om Misforstaaelsens og om Misstemningens

Tider, — og hvilket ægtefabeligt Samliv har vel været ganske frit for saadanne Tider —, af! i Skilsmisfestunden forklares selv saadanne Tider, og Hjertet har kun Rum for de milde Stemninger, kun Rum for Tak for Samlivets Dage, kun Rum for Bøn og Tak for ham, som nu er gaaet bort. Ja, saavidt følges vi, men her skilles vi. Saavidt følge Børnene deres Forældre, men her skilles de; men naar de saa staa ved en Faders Grav, ved hans Grav, der gemmer det trofasteste af alle de Hjerter, som næst Moderens slog dem imøde her i Livet, da er det kun med Bemød, at Barnet tænker tilbage paa Alt, hvad det har mistet i ham, og med barnlig Tak til ham for Alt, hvad han var dem. Ja, saavidt følges vi, men her skilles vi; — her skilles Vennerne fra Vennen, og om den Afdøde veed jeg, at han havde mange Venner, og fortjente mange Venners varme Paastjønneelse —: de staae om hans Grav i denne Stund med Tak til ham for hans Hjertelag og de mange Bidnesbyrd herom, han gav dem i Livet. Ja, saavidt følges vi, men her skilles vi. Skulle vi skilles for evigt? Det vilde være en hjerteknufende Tanke for os alle. Nej, Gud være lovet! at der er et Gjensyn efter enhver Skilsmisse! — Gud være lovet for Gjensynet i Jesu Navn! Og i det Haab, at dette Navn maa have staaet skrevet i den Afdødes Hjerter, og gjort sin rette Gjerning i den Afdødes Hjerter, — og i det Haab, at dette samme velsignede Navn ogsaa maa gjøre sin rette Gjerning i vore Hjerter, som staae omkring denne Grav, ville vi

fige ham vort Farvel her i Tiden, med Haab om et Gjensyn i Evigheden. Amen!

4.

Bed et Barmelig.

Bøn om Kraft til at bære Korset.

Her sænke Forældre et Barn, som var deres Glæde, i Graven, og naar de saa vende tilbage til deres Hjem, saa vende de tilbage til et Kors, et Kors, som hviler tungt paa dem, — til et Barn, som Moderen har under sit Hjerte, men et Barn, som det hidtil blev negtet at skue Dagens Lys, og det er et Kors, et tungt Kors at bære for Forældre, et tungt Kors at bære ikke blot gennem Dage og gennem Nætter, men bære gennem Aar. Herre! De have hidtil baaret det i Troen paa Dig, den Tro, at Du har lagt det paa dem i din Visdom og i din Kjærlighed, og denne Tro har hidtil støttet og opretholdt dem. Men nu begynder dette Kors at blive dem saa tungt at bære, og de opjende derfor i denne Stund deres Bøn til Dig om Styrke til at bære det fremdeles. Gjør det derfor levende i deres Hjerter, at Du er trofast og frister Ingen over Evne, og giv dem at forstaae, at der i ethvert Kors, som Du lægger paa os, ligger en Betsignelse skjult for os; mind dem om Korsets Kraft til at blødgjøre Hjerterne og sammenslutte Hjerterne, Korsets velsignede Kraft til at give det himmelvendte Blik, og paatrykke vore Sjæle et uudslætteligt Præg for Tid og Evighed. Og har Korset ingen anden Frugt end denne, det har dog en Frugt, rig paa Betsignelse for os. Men

naar Korsfætt har gjort sin velsignede Gjærning i vore Hjerter, da oprinder Stunden, da det atter bliver taget af os, oprinde disse Vederqvægtens og Glædens Tider, som kun Korsdragere kjende, kun Korsdragere vide at paaftjønne, kun Korsdragere vide at love og takke for. Herre! styrk dem til at bære Korsfætt, indtil din Time kommer, og lad saa denne Time blive rig paa Glæde og Velsignelse for dem. Amen!

5.

Over Gmd. Niels Chr. Larsen

af Vestergaard i Sindal Sogn.

30. Marts 1873.

Den Mand, hvis Liv her er afsluttet, har jeg ikke samlebet med gjennem en længere Narrætte, og kan derfor heller ikke aflægge her mit Vidnesbyrd om det Liv, som er levet af ham. Men som han strax gjorde et godt Indtryk paa mig, da jeg første Gang besøgte ham, saa veed jeg tillige saameget om ham, at han efterlader sig et godt Eftermæle her i Sognet. Han omtales som en stille og besteden Mand, og det er jo allerede Dyder, som ingenlunde høre til de almindelige i den Tid, i hvilken vi leve. Han stildres endvidere som en flittig Mand, der varetog den Livsgjærning, hvortil han var bleven kaldet, og som en tjenstagtig Mand, hvem det var en Glæde at kunne tjene ogsaa Andre. I sine huuslige Forhold er han omtalt som en god Mand og som en retfindig Mand, afholdt ikke blot af sine egne Børn, men ogsaa af sine Stedbørn. See, dette er den Mand's Eftermæle, og paa Efter-

mælet pleie vi jo altid at sætte Priis, thi et godt Eftermæle og Bevidstheden herom mildner altid Afstedsstundens Smerte, som det jo ogsaa kaster et mildt Gjenkin henover dem, som vi lade tilbage. Og dog, kjæreste Venner! er et godt Eftermæle os ingenlunde nok. Der kan være Tider i et Menneskes Liv, hvor det tykkes ham at være ham nok, og er det saa i mangfoldige Menneskers Liv, men naar Stunden nærmer sig, da vi skulle gaa bort herfra, da holder Bevidstheden om det gode Eftermæle ingenlunde Stik for os, thi hvad er det gode Eftermæle andet end Menneskers Dom, og hvad er Menneskers Dom, som kun dømme efter det Udvortes, efter det Overfladiske. Nei, der hører Andet og Mere til for at kunne gaa bort herfra i Fred end det gode Eftermæle; der hører vor indre Bevidsthed til om vort rette Hjerterforhold til Herren. Der hører dette til, at Ordet Synd skal have gjort sin rette Gjerning i vore Hjerter, men ogsaa dette til, at Ordet Naade skal have gjort sin rette Gjerning i vore Hjerter. Der hører dette til, at vi kunne lukke vore Øjne med den Bøn: Gud være mig arme Synder naadig! men ogsaa lukke dem i Troen paa Guds Naade i Christo Jesu, i Troen paa Ham, der var vort Livs Lys, vort Livs Trøst og vort Livs Kraft, og derfor ogsaa vort Livs Haab om en salig Hensart herfra i Herren. Og i det Haab, at denne Mand med det gode Eftermæle her ogsaa maa have lukket sine Øjne med disse Følelser i sit Hjerter, lyse vi Fred over hans Grav — med Tak, hjertelig Tak til ham fra hans Hustru for Samlivets Dage,

og med Tak, hjertelig Tak til ham fra Børn og fra Stedbørn for Alt, hvad han var dem i Livet. Amen!

6

Over Gmb. **Mikkel Jensen**

i Sindal.

15. Februar 1874.

Saa er nu denne Mand's Liv affluttet her, Livet endt — med dets Arbeide, dets Prøvelser, dets Glæder og dets Sorger. Livet med dets Arbeide er endt! og det maa vi sige om denne Mand, at han forstod at arbeide, forstod at arbeide saaledes, at Arbeidet gav ham et Udbytte; — der er mangen En, der arbeider ligesaa ufortrødent som han, men uden just at faa noget egentligt Udbytte af alt sit Arbeide; ikke saa med ham, thi han arbeidede med Tænkjomhed og Forstand, med Driftighed og Digtighed, og Sparommelighed fulgte Arbeidet, og paa denne Maade blev han en efter den almindelige Mening rig Mand. Og som han var virksom indenfor sit eget Omraade, saa blev han ogsaa kaldet til offentlig Virksomhed og betroet Tillidshverv, deels som Medlem af Skolecommissionen, deels som Medlem af Sogneforstanderskabet, — og han røgte sine offentlige Virksomheder ligesaa tilfredsstillende som sine egne Anliggender. Livet med dets Arbeide er nu endt! men ogsaa Livet med dets Prøvelser er nu tilende, thi hvor der kommer Rigdom, der kommer ogsaa Prøvelser, og det som oftest faa svare Prøvelser, at Ordsproget taler Sandhed, naar det siger, at der skal stærke Skuldre til at bære Rigdom, thi den rige Mand

udfættes saare let for den Fare at have nok i sig selv — uden nogen væsentlig Trang til nogen Frelser eller til hans Ord, — udfættes saare let for Hovmodets og Selvtillidens Fare, ligesom jo det kolde Metal saa saare let pleier ogsaa at gjøre Hjertet koldt. Skal man derfor kunne komme frelst gennem alle Rigdommens mange Skjær og Farer, saa kan det kun, ene og alene, skee ved Gudsfrugt, thi Gudsfrugt har Kraften til at kunne forvandle Hovmoden til Ydmyghed og Selvtilliden til Trangen til en Frelser og hans Ord, og indaande Kjærlighedsvarmen herovenfra i det kolde Hjerter, — ligesom Gudsfrugten alene formaaer at fjerne den store og saa almindelige Fare for Rigmanden, at hans Sorger blive flere og flere, og hans Glæder efterhaanden færre og færre.

Hvorledes nu denne Mand her er kommen gennem alle disse Rigdommens mange Skjær og Farer, det veed jeg ikke; dertil har mit Samliv med ham været for kort; kun dette veed jeg, at han idetmindste paa det Sidste var sig det levende bevidst, at han med al sin Rigdom ikke formaaede at kjøbe sig en Plads i Himmeriges Rige, men at han maatte lade al sin Rigdom blive tilbage, og gaae nøgen herfra, om han ikke stod isørt Christi Retsfærdigheds Kjortel, og havde hans Navn skrevet i sit Hjerter. Det var derfor Ham, efter hvem han nu længtes, Ham, der ene kan føre gennem Dødens Skyggedal og ind i Guds lys, deilige Himmel, og han udtalte for mig Haabet om, at han ved hans Haand nok skulde komme ad den rigtige Wei, som han udtrykte sig. Gid dette hans Haab nu maa

være gaaet sin Opfyldelse imøde. Den Rigdom, denne Mand efterlader sig, tilfalder nu hans Slægt udelukkende til Deling. Kjære Venner! Vi læse saa ofte om denne eller hiin Rigmand iblandt de andre Stænder, at han forinden sin Død traf den Ordning som sin sidste Villie, at en vis Deel af den Rigdom, hvormed Gud havde velsignet ham, skulde anvendes i Bølgjørenhedens Tjeneste, idet han snart knyttede den til denne eller hiin milde Stiftelse, snart lod opføre en Fribolig for værdige og trængende Gamle, snart stiftede et Legat, der skulde komme disse eller hine til gode. Gid dette Samme efterhaanden maatte blive mere Sædvane end det er, og saa i den Stand, som I tilhøre. Hvor maa det dog være deiligt at kunne lutke sine Dine i Bevidstheden om, at Ens Navn bliver baaret gennem Tiderne, æret og velsignet af Mangfoldige, frit for al Forfængelighed, men fuldt af Lov og Tak for al Guds Naade og Betsignelse! Amen!

7.

Over Hnd. Niels Chr. Jensen's Kone

af Dalhuset i Fjellsted.

12. April 1874.

Med Sorg er Du bleven fulgt til Graven, thi dit Vandrebudskab kom uventet, uventet for Dig som uventet for Dine, kom i en Stund, hvor din Bortgang meest vilde blive følt og mindst vilde kunne blive erstattet, kom i en Alder, der endnu syntes at have en Fremtid for sig hernede, kom under Forhold, hvor en Børneskole trængte til din Kjærlighed, og et nyfødt

Barn til din Moderomhu, — og derfor er Du fulgt til Graven med Sorg, om end med Hengivenhed i hans Billie, der er baade kjærligere og visere end vor Billie. Ja, med Sorg er Du fulgt til Graven, men og med Tak, med hjertelig Tak fra din Huusbond for de Aar, som I levede sammen med hinanden her nede, med hjertelig Tak for al din Trofasthed og al din Kjærlighed, — og med Tak fra alle dine Børn, der altid ville mindes Dig med Glæde og med Vængsel, indtil Stunden kommer, da I atter skulle gjensæes. Med Sorg og med Tak er Du sænket i Graven, men og med Bøn til Faderen histoppe, at Han vil mildne Sorgen for Eder og hjælpe til at erstatte Tabet ved hendes Bortgang, og det vil Han gjøre overalt der, hvor man giver sig Ham, Kjærligheden histoppe, ganske ivold, — og gjøre det saaledes, at Hjerterne dog tilfids finde ganske Hvile i Ham. Amen!

8.

Over Lømrer Abraham Nielsens Hustru.

14. Maj 1874.

„Græd saa sagtelig over den Dødc,“ lyder et Skriftord os imøde — Sirach 22, 12. Ikke som om Du ikke maatte græde, kjære Ven! thi skulde Du ikke have Grund til at græde, naar den, der laa dit Hjerter nærmest, er taget bort fra Dig; den, der deelte alle dine Glæder og alle dine Sorger med Dig, nu ikke er mere, saa Du staaer ene tilbage, ene i Sorgen og ene i Glæden, naar den atter vil besøge Dig; skulde Du ikke have Grund til at græde ved en kjærlig og

trofast Hustrues Bortgang, græde, naar Du træder ind i dit Hjem, og hendes Blik ikke mere møder Dig, græde, naar dine Børn komme Dig imøde med Taarer i Øjnene over, at de staae saa ene og saa forladte? Jo, vel har Du Grund til at græde, og græd Du kun, thi det gjør godt at græde, men græd dog kun saa sagtelig, siger Skriftdet til Dig, thi Dig er ingen Ulykke vederfaret. Han har taget din Hustru til sig, han, efter hvem al Kjærlighed nævnes i Himlen og paa Jorden. Han vidste vel, at det vilde smerte Dig, vidste vel, at hun vilde blive savnet saavel af Dig som af dine Børn, og dog kaldte han hende, thi Kjærligheden heroventil har Trøst for hver en Sorg og Bod for alle Savn. Giv Dig derfor Kjærligheden heroventil ganske ivold, og, naar Sorgen omsider har gjort sin velsignede Gjerning i dit Hjerte, lutret og renset det, og vendt dit Blik mere opad end nogensinde før, skal Freden atter drage ind hos Dig, og Glæden igjen kunne finde Vej til dit Hjerte. Ja, kast din Sorg paa Herren, og Han vil have Omfjorg ikke blot for Dig, men ogsaa for dine Børn — 1 Pet. 5, 7. See, de Børn, hun forlod i Hjemmet, og som meest trængte til hendes Omhu, de ere nu i den lykkelige Alder, hvor man saa hurtig forsoner sig med Livets Omveglinger, og Herren vil paa din Bøn føre dem ind i Omgivelser, hvor de ville finde, om end ikke en Moders Kjærlighed, saa dog en trofast Kjærlighed. Din Kjærlighed og din Omhu vil jo aldrig komme til at svigte dem, saalidsom Herrens Kjærlighed og Omhu vil svigte dem: heri finde Du din Trøst, og hertil

arbejde Du hen, og Herren velsigne din Gjerning. Og saa et Farvel til din Hustru for sidste Gang, et Farvel med dit Hjertes hele Tak for Alt, hvad hun var for Dig i Livet. I sees igjen, og mødes atter der — Alt efter Herrens Raade — hvor der er lifligt at være. Amen!

9.

Over Hmd. Lars Pedersens Hustru

paa Sindalhede.

22. Maj 1874.

Her skilles vi tilfaldt med hverandre, kjære Venner! og naar saa den, vi bar herud, er lagt i Graven, og Gravhøien er kastet, og Muldet har skjult den for vore Øjne, med hvem vi henlevede et mangeaarigt dagligt Samliv, og vi saa vende tilbage til vort Hjem, af ja! da ere vi saa heelt underligt tilmode, det er saa eenligt for os, saa veemodigt for os, der er Noget, vi alle savne, og som vi synes ikke atter at kunne faae erstattet, og var det saa, som Tilfældet er her, en kjærlig og trofast Hustru, som gif bort, saa føler Manden først nu ret, hvad det er, han har mistet, og saa føle først Børnene ret, hvad en kjærlig og trofast Moder vil sige — det er nemlig ikke blot den daglige kjærlige og trofaste Haandsrækning, der savnes, men den daglige kjærlige og trofaste Raadgivning, den daglige kjærlige og trofaste Omhu og Pleie, den daglige kjærlige og trofaste Opmuntring, som nu savnes saavel af Manden som af Børnene. Ja, kjære Venner! det er som oftest først Skilsmisshen ved Graven, der ret klarer vore Øjne for, hvad vi

have mistet, og hvad vi derfor heller ikke tidligere ret have paaskjønnet. Og see, det var netop i Følelsen heraf, at de, der sørge her ved denne Grav, ønskede, at der skulde udtales en Tak ved denne Grav til den Afsøde for Alt, hvad hun havde været for dem i Livet, en Tak saavel fra hendes efterladte Mand, der kun seer tilbage paa Samlivets Dage med inderlig Taknemlighed, og en Tak fra hendes Børn, der altid ville bevare Mindet om en kjærlig og trofast Moder dybt indgravet i deres Hjerter. Ja, Stilmisshen ved Graven klarer vore Øjne, men den luttrer ogsaa vore Hjerter, idet den bringer os til bedre at paaskjønne hverandre, medens vi endnu leve Livet med hverandre.

Og ville I kun alle tage denne Paamindelse med Eder fra denne Grav, saa ville I, mens I bevare Mindet om den Afsøde i kjærlig Erindring, nu bedre forstaae at dele Livets Glæder og Sorger med hverandre, bedre vide at paaskjønne alle Samlivets Goder, og staae hinanden ganske anderledes bi i Trofasthed og Kjærlighed, med Raad og med Daad, medens I endnu ere med hinanden paa Vejen. Og see, da har Mindet om den Afsøde og Sorgen over hendes Bortgang gjort sin rette og gode Gjerning i Eders Hjerter, hvortil Herren hjælpe Eder alle med sin Raade. Amen!

10.

Over Aftægtsmand Jens Svendsen

af Brasholt, Sindal Sogn, 95 Aar.

23. August 1874.

Saa har Du nu fundet Hvile, Du trætte Gamle, den Hvile, hvorefter Du alt mere og mere

længtes. Og vi kunne forstaae din Længsel, thi naar vi naae saa langt frem i Aarene, som Du naaede, saa komme vi saa let til at staae ene, idet de Fleste af vore Nærmeste og Kjæreste, som vi ret kunde udtale os for, alt ere gaact bort forud for os, og den Ældre har Banskkeligheder ved at knytte nye Forbindelser. Og som vi saa let komme til at staae ene, saa komme vi ogsaa saa let til at staae fremmede, fremmede for saameget af Alt det, der sætter Nutiden i Bevægelse og fængsler dens Interesse, men som saa ofte staaer for skarpt imod de Ansuelser og Sædvaner, under hvilke vi opdroges og henlevede Størstedelen af vort Liv. Man lever derfor helst i Mindet om de svundne Tider, — og disse Tider vare for denne Gamle saadanne, at han med Glæde kunde dvæle ved dem, thi det var bevægede Tider, under hvilke hans Ungdom og hans Manddom blev levet, Krigsaarenes bevægede Tider, rigere paa Begivenheder og Omvælinger end nogensinde før, saadanne, der aldrig glemmes, saalænge vi leve, især naar det faldt i Ens Lod, som Tilfældet var med den Afsøde, selv at have taget sin Deel i dem. Men denne Gamles Minder knyttede sig ikke blot til Krigstider, men ogsaa til Fredstider, Tider, da han i en lang Aarrække tjente en af dette Sogns gamle Præster med Nidjærhed og Trostøb, hvorefter han saa gik over til en selvstændig Stilling som Fæstegaardmand, indtil han saa omsider, da hans Hustru og eneste Barn vare blevne bortkaldte, traf sig tilbage til en Aftægtsmands stille Liv, som han saaledes henlevede i en Række af Aar, under hvilke Længslen efter at gaae

bort herfra alt mere og mere modnedes hos ham. Herren er nu kommet denne hans Længsel imøde, og gav ham Raade til at kunne fare bort herfra i Fred. Hans Grav her gjemmer Mindet om en Mand, der var agtet og afholdt i sit Sogn, der havde været Vidne til hans Færd i Manddom og i Alderdom. Ved hans Grav her staaer en Sønnekone og en Sønnedatter, der deelte hans Livsvilkaar med ham, pleiede ham og var ham til Opmuntring og Trøst under hans eensomme Liv; de skjænte ham her ved Graven en Laare med Tak til ham for alle Samlivets Dage. Herren føre deres Veie fremdeles og mildne deres Fremtid i Raade!
Amen!

11.

Over Kirsten Thomasdatter
af Brasholt.

17. December 1874.

Denne Gamle, som her er bragt til Hvile, hørte til de Personligheder, der altid pleie at efterlade et Savn i den Kreds, fra hvilken de ere gaaede bort. Hun var nemlig en gammel Bedstemoder, og det hører til Sjældenhederne, at de gamle Bedstemødre ikke ere afholdte Personligheder; de have levet saalænge, have seet saa meget og erfaret saa meget, hvilket Alt kommer den Kreds tilgode, indenfor hvilken de leve. — Børnene hænge altid ved deres Moder, og Moderen hænger altid ved sine Børn, og skjøndt Sædvaner og Meninger med Aarene kunne forandres, altid skal dog Moderens Mening høres, og altid elsker man dog

helft de gamle Sædvaner, saalænge som den Gamle endnu lever i deres Kreds. Og som Børnene hænge ved deres gamle Moder, saa gjælder dette Samme i næsten endnu høiere Grad om Børnebørnene, — de skjænte hende baade deres Kjærlighed og deres Uerfrygt — deres Kjærlighed til Tak for al den megen Kjærlighed, hun altid viste dem, og deres Uerfrygt, fordi hun var den, som de saae deres egne Forældre see op til; altid havde hun dertil saameget at fortælle dem, altid en Opmuntring og altid en Trøst at give dem, altid et godt Raad, hvergang de trængte til Raad. Og det er netop Alt dette, som altid pleier at gjøre den gamle Bedstemoder saa afholdt og som fremkalder Savnet af hende, naar hun omsider er gaaet bort. Det er i Følelsen af dette Savn, at denne Gamle her er bragt til Hvile: Børn og Børnebørn staae ved hendes Grav, en stille Taare rinder, og den rinder med Tak for Alt, hvad hun var for dem. Men gif hun bort, Mindet om hende bliver dog tilbage, og i Mindet vedbliver den gamle Bedstemoder endnu altid at leve.

Amen!

12.

Over Præstegaardsforpagter **Mikkelsen's** to afdøde
Tvillinger.

$\frac{1}{2}$ Aar gamle.

Herren gav! og gav over Forventning. Herren tog! og tog saaledes, at de, fra hvem Han tog, ikke derved bleve fattigere, fattigere paa Børneglæde. Herrens Navn være lovet! Han, hvem vi ikke altid forstaae,

og derfor heller ikke altid forstaae at takke ret, hverken naar han giver eller naar han tager, — men som dog er Kjærlighed, hvad enten vi forstaae ham eller ikke. Herrens Navn være derfor lovet! Amen!

13.

Over en Husmandskone i Solbjerg,
Astrup Sogn.

Er her Grund til Taarer ved denne Grav? Ja, vel er her Grund til Taarer ved denne Grav — thi naar Hjertet bløder, kan da Diet andet end græde? Kan Diet andet end græde, naar Hjertet bløder, siger jeg, — og kan Hjertet andet end bløde hos den Mand, der staaer her forladt ved denne Grav, forladt af en Hustru i hendes bedste Aar, og forladt i en Stund, da baade hun og han mindst af Alt tænkte paa, at Skilsmissetimen var saa nær; — kan Hjertet andet end bløde ved at skulle tilbække denne Grav, i hvilken en elsket Hustru hviler med sit Barn, der skulde have leget paa hendes Stjød og fremkaldt Smil paa hendes Mund og Glæde og Tak fra Die som fra Hjerter; — kan Hjertet andet end bløde ved Tanken om, at hun er gaaet bort, som laae Mandens Hjerter nærmest, laae det nærmest, fordi hun fortjente at ligge det nærmest? Ja, spørg ham kun, og han vil fortælle Dig om sin Hustru — om Alt, hvad hun var for ham; han vil fortælle Dig om, hvor kjærlig hun var og hvor trofast hun var, fortælle Dig om, hvorledes hun elskede sit Hjem, som hun elskede

ham og elskede sine Børn, — fortælle Dig om, hvor husholderisk hun var, hvorledes han fremfor Alt — næst Gud — skyldte hende, at det gik stadig fremad for dem, fremad, saa de begge med Haab og med Glæde kunde see Fremtiden imøde, fortælle Dig om, hvorledes hendes sidste Tanker vare knyttede til dette Hjem, da hun fornam, at hun nu skulde forlade det, beskæftigede med at træffe Anordninger i Huset, med at dele og med at ordne, som Hjertet tilfagde hende det paa det sidste. Og see, saa gik hun bort midt i deene sin Livsgjerning, midt i sin Kjærlighedsgjerning, bort fra Mand og fra Børn, bort, for aldrig mere at vende tilbage til dette Hjem, som hun elskede, — og derfor staaer nu hendes Mand her, og hendes Børn her, saa forladte og saa bedrøvede ved hendes Grav. Ja vel er der Grund til at græde ved denne Grav, thi Hjerterne bløde ved denne Grav. Dog, kjære Venner! græder saa sagtelig, thi hun gik kun bort, fordi Herren vilde, at hun skulde gaae bort, — og hvad han vil, det er ikke Andet end, hvad vi skulle kunne takke ham for, maatte end vort Hjerter bløde i samme Stund, som vi takkede. Kunde vi kun nu see klart, saa vilde Taaren standse, og vi vilde takke Herren. Men vi see her Alt kun som ved et dunkelt Spejl, og derfor skulle vi troe, hvor vi ikke kunne see klart, troe paa den Kjærlighed, hvormed han udfriede hende, og troe paa den Kjærlighed, som aldrig vil slippe Eder, naar I kun ikke slippe ham, troe paa den Himmel og Himmelglæde, som han nu har inde, og troe paa den Himmel og Himmelglæde, som hun engang

vil dele med Eder, naar I, som hun, blive tro indtil det sidste. Herren trøste og styrke Eder alle! Amen!

14.

Over Mejeriforpagter **Kohrts** Hustru
af Nørre-Eltjær.

I Jesu Navn bør al vor Gjerning skee! I Jesu Navn staaer jeg ved denne Grav! og i Jesu Navn bør det ogsaa Dig at staae ved denne Grav! Du, hvis Hjerte bløder ved denne Grav, og hvis Døe derfor ogsaa græder ved denne Grav — thi naar Hjertet bløder, kan saa Døet vel andet end græde? græd Du derfor kun ved Tanken om hende, som Du her har mistet, — lad kun Billedet af hende træde frem for din Sjæl, saaledes som hun gif dig ved Siden gennem Livet, kjærlig og trofast, huuslig og virksom, deeltagende og opmuntrende, hus Dig med sit Hjerte i Glæde som i Sorg, — og græd Du kun over, at hun nu ligger blegnet her i Muld, thi naar Hjertet bløder, saa letter det Sjelen, at Døet græder; — men bliv kun ikke ved at græde, og lad ikke dit Hjerte forbløde sig, thi dette vilde ikke være Dig tjenligt. Kom ihu, at Du ikke staaer her ved din Hustrus Grav ene og alene i Sorgens og i Klagens Navn, men at Du staaer her fremfor Alt i Jesu Navn, det Navn, i hvilket ethvert Knæ skal bøje sig, fordi i dette Navn mister enhver Sorg sin Braad, og enhver Grav sin Græ, dette Navn, der vidner om hans Faders Navn, hvis Navn er Kjærlighed. Ja, i Kjærlighed til hende kaldte Herren hende

til sig, og i Kjærlighed til Dig tog Herren hende fra Dig, og det er nu derover, at dit Hjerte bløder og dit Die græder, men kunde Du see klart, see med Troens klare Syn, saa vilde dine Taarer i samme Stund standse, og dit Hjerte begynde at love og at takke. Og mon Du ikke allerede skulde kunne skimte Guds Kjærlighed baade til hende og til Dig? See, samtidig vilde I ikke have kunnet gaa bort herfra, den ene af Eder maatte gaae bort før den anden; — hvad om nu Valget var blevet givet Dig mellem selv først at gaae bort, og lade din Hustru og din Datter blive ene tilbage, overladte til Savnet af Dig og deres egen Hjælpeløshed, — eller lade hende først gaae bort, og lade Dig blive tilbage med Mindet om en kjærlig og trofast Hustru, der vilde kunne drage dine Tanker og dit Hjerte mere opad end før, og med en Datter ved din Side, der vilde kunne blive Dig baade til Trøst og til Støtte og til Glæde? Herren har nu truffet Valget for Dig, og jeg mener, Du vil give ham Ret, at Han har truffet det i Kjærlighed baade til hende og til Dig. Hun er nu gaaet bort didhen, hvor der ingen Taarer er mere, og ingen Sorg er mere, men idel Fred og idel Glæde, og hvor nu Troen sees klart, hvad den her kun kunde skimte — Guds Kjærlighed baade til hende og til Dig. Stands derfor ogsaa Du dine Taarer, og giv Dig Guds Kjærlighed i volds, thi han har gjort det vel baade for hende og for Dig — og vær ikke bethyret for Fremtiden, men lad — efter Skriftens Ord — i alle Ting dine Begjæringer komme frem for Gud i Bøn og Paakaldelse med Takfælgelse.

Dg Guds Fred, som overgaaer al Forstand, skal bevare dit Hjerte og dine Tanker i Christo Jesu — Phil. 4, 6, — i Ham, i hvis Navn enhver Bøn vil finde Guds Faderhjerte opladt og annamme Vidnesbyrd om Guds Kjærlighed til os. Amen!

15.

Ober Gmd. Jens Peter Nielsens Hustru

i Sindal.

25. Marts 1875.

Saa ung — og dog saa tidlig blegnet! Brudekrandsen endnu næsten frisk, og dog nu atter ombunden til en Gravkrands! Fremtiden uden mørke Skyer, og Nutiden desuagtet hyllet i Mørke, hyllet i Sorgens og Dødens Mørke! — Hvor forunderligt gaaer det dog ikke ofte til! Menneskets Hjerte, siger Skriften — Sal. Ordsp. 16, 9 — udtænker sin Vei, men Herren stadfæster hans Gang! Kom ihu, at Du saa tidlig blev prøvet gennem Livets Alvor, at Du maatte bekomme Viisdom til at leve, — lær at forstaae Guds Kjærlighed til Dig, naar den atter lyser Dig imøde, og aldrig slippe Guds Kjærlighed, saalænge Du lever! Og vi Andre, som staae om denne Grav — lad den tale ogsaa til os, og lad den minde os alle om, at Samlivstiden kan hurtig være tilende; — lad os derfor lære at paaskjønne hverandre, samleve og samarbejde med hverandre i Genbrægtighed og Kjærlighed; men fremfor Alt lad os lære at arbejde paa os selv, medens det endnu er Dag,

— Ratten kommer, da Ingen kan arbejde. Herren styrke os alle hertil i Raade. Amen!

16.

Over fhv. Proprietair Møller til Tirup
i Astrup Sogn.
30. April 1875.

Naar vi staae ved Gravene, skulde vi ikke nærmest staae der for at lytte til Taleren om de Døde, men vi skulde fremfor Alt staae der for at lytte til, hvad Graven kan have at tale til de Levende, — ikke nærmest, siger jeg, for at lytte til Taleren over de Døde, thi forsaavidt som denne Tale over de Døde skulde, hvad den jo bør, gaae ud paa en sand og en tro Skildring af den Afdødes Liv, saa mangler Taleren som oftest en væsentlig Betingelse for at kunne gjøre dette, som det bør ham at gjøre det, nemlig det personlige Kjendskab til de Afdøde gjennem en længere Aarrække, og, forsaavidt som han derfor ofte nødsages til at støtte sig til Andres Dom om den Afdøde, da er en saadan Dom om en Afdød som oftest mere eller mindre mangelfuld, naar vi navnlig vide, hvor vilkaarligt og hvor letsin- digt det ene Menneſte saa ofte pleier at fælde Dom over det andet, hvorledes man udriver enkelte Træk af et Menneſkes Character eller enkelte Sider af et Menneſkes Liv, der nu enten maatte have behaget eller mishaget En, og herpaa begrunder sin Dom over hans hele Personlighed, — og selv om Dommen i det Hele taget maatte befindes at være correct og stemme med

Virkeligheden, saa er det dog i Almindelighed som oftest kun Ydersiden af et Menneskes Liv, man saaledes dømmer, hvorimod Indersiden, Hjertesiden, dette Menneskes egentlige Personlighed, saa saare ofte unddrager sig Mængdens Blik, — og dette gjælder fremfor Alt, naar Taleren er om et Menneskes christelige Personlighed, hans rette og egentlige Hjerte- og Livsforhold til Frelseren; og det er jo herpaa, at Alt tilsidst ene og alene kommer an, for at kunne begrunde en christelig Dom over den Afdøde, en Dom, der ikke vil blive underkjendt af Ham, der ene og alene er besiddet som alle Levendes og Dødes Dommer. Dette gjælder ved enhver Grav, og det gjælder derfor ogsaa ved denne Grav. Og naar jeg da nu skal give en Skildring af denne Afdøde, saa er jeg her i det heldige Tilfælde ikke at behøve at frygte for at skulle støtte mig til en skjæv og unøiagtig Opfattelse af den Afdødes Liv, thi der lyder en eenstemmig Dom over ham, der er begrundet paa et mangeaarigt Samliv med ham, nemlig denne, at her var en retsindig og rettænkende Mand, en Mand, der havde stræbt at udvikle sine Aandsevner for at kunne dømme sundt og sandt om Livets Forhold, en Mand, som Folk derfor havde Agtelse for og Tillid til, — en Mand, som man derfor ogsaa gjerne søgte hen til, naar Taleren var om Overdragelsen af et eller andet Tillidshverv, en Mand, som derfor ogsaa gennem en Arrække havde sin Plads i Sognets Raad og røgtede enhver Gjerning, som blev ham betroet, med Omhu og Dygtighed. Dette om hans Liv, som det blev levet her i denne Kreds, der var Vidne til

det gjennem en længere Aarrække. Men som nu ethvert Menneskeliv har en dobbelt Side, en mod Verden vendt Side og en mod Gud vendt Side, saaledes ogsaa denne Afdøde; men om denne Mands mod Gud, og, forsaavidtsom han var en Kristen, mod Frelseren vendte Side, om dette Menneskes allerinderste Helligdom, herom dømmes alene Han, der ene formaar at skue i det Skjulte. Talen har nu lydt om den Afdøde, — lad nu Graven tale til de Levende. Og hvad taler denne Grav til de Levende? Den siger dette til Enhver især af Eder alle: Kom ihu, at Du her i Verden er intet Andet end en Fremmed og en Udlænding, saaledes som Skriften benævner Dig — 1 Petr. 2, 11 — ja, at Du i Ordets egentlige Forstand ikke er Andet end en Landsflygtig og Landsforvist, der ikke har noget blivende Hjem hernede, men som befinder Dig som paa Rejse gjennem dit hele Liv. Og hvad rejse vi da vel alle efter, hvad hige vi da vel alle efter? Vi rejse alle efter og hige alle efter at finde det Hjem, finde det Paradis, som vi alle have tabt og er landsflygtige og landsforviste fra, og som Ingen af os alle endnu har gjenfundet. Og gjælder ikke netop dette om den Afdøde, var han ikke som paa Rejse indtil det Sidste, og hvad rejste han vel efter, og hvad higede han vel efter indtil det Sidste? Rejste og higede han ikke efter at finde et nyt Hjem, et Hjem, hvor han om muligt kunde grunde sig et lille jordist Paradis hernede. Men see, han skulde ikke finde det paa denne Jord, thi hjemkommen fra sin sidste jordiste Rejse skulde han atter modtage Rejseordre her-

ovenfra. Gud give ham i Raade, at han nu omsider maa have fundet sit rette Hjem og sit rette Paradis, det Hjem og det Paradis, som vi alle forgjæves ville forsøge paa at grunde os paa denne Jord, men som vi alle ville kunne begynde at skimte i Troen paa den Herre Kristus, og hvortil vi alle engang ville kunne indgaae, saafremt Han, Herren, har været Livet i vort Liv.

Dg saa kun tilsidst en Tak, en hjertelig Tak over denne Grav fra din Hustru og dine Børn for al din Kjærlighed og al din Trofasthed, for al din Omhu og al din Utrættelighed, hvormed Du stræbte at grunde dem en saavidt mulig sorgfri Fremtid. — Gid I alle engang maa gjenfinde hinanden der, hvor der er godt at være! — Dg den samme Tak, den samme hjertelige Tak fra alle Sognets Mænd for din Gjerning iblandt dem, saalænge Du levede og virkede iblandt dem. Amen!

17.

Over Gmd. Niels Lundegaards Hustru

i Sindal.

26. November 1875.

Det er en Kvindes Liv, som her er afsluttet. Naar Afslutning nærmer sig, kaster den Døende Blikket tilbage henover sit Liv, som det blev levet. Hvad blev hun vaer, naar hun saaledes sendte Blikket tilbage? Kvinden, naar hun seer tilbage, kaster ikke Blikket vidt omkring til alle Sider, dette tilkommer Manden, der færdes ligesaameget udenfor Hjemmet

som i Hjemmet, kommer i Berørelse med mange og med forskjellige Mennesker, Mennesker, der ikke blot paavirke ham, men som ogsaa han igjen paavirker, en Paavirkning, der aldrig bliver uden Indflydelse paa Livet, som det leves af os. Kvinden derimod, naar hun seer tilbage henover sit Liv, kaster ikke sit Blik vidt omkring sig; — det dvæler fast udelukkende i Hjemmet, det dvæler ved huuslige Forhold, dvæler ved Ægtefælle og ved Børn. Og hvad blev saaledes hun vaer, naar hun sendte Blikket tilbage i sin sidste Stund henover disse Forhold? Hun blev det vaer, der ikke kunde Andet end fylde hendes Hjerte med Lov og Tak til Gud for al hans Naade og Mis kundhed mod hende, — og naar Hjertet strømmer over af Lov og Tak til Gud for al hans Mis kundhed og Naade, saa bliver Følelsen som oftest levende af vor egen Uværdighed til al denne Guds Mis kundhed og Naade imod os. Men hun blev ogsaa Andet vaer, naar hun saa tilbage i sin sidste Stund, — hun blev en fleraarig legemlig Svækkelse vaer, den hun alt mere og mere fornam omsider vilde gjøre Ende paa hendes Liv, og hvor dette er Tilfældet, der pleier Længselen efter en Frelser at blive levende i Menneskehjertet, og hvor denne er bleven levende, der søger den, indtil den finder, hvad den søger. Det er derfor vort Haab, at hun igjennem denne Hjertets Ydmyghed og Trang omsider maa have fundet, hvad hun søgte, fundet en Frelser og Salighed ved Ham. Men det er ikke blot den Døende, som sender Blikket henover Livet, jom det blev levet; det er ogsaa de Efterladte, de

Bedrøvede, som staae ved Graven, der vel skal gjemme den Afsøde, men ikke vil kunne gjemme Minderne om hende. Og naar nu da de Efterladte, naar Ægtefælle og Børn i denne Stund see tilbage henover Samlivet med den Afsøde, hvad blive saa de vaer? Da kommer Ægtefællen en Række lykkelige Aar ihu, og inderlig Tak bevæger hans Hjerte i denne Stund, som Takken til ham fra hans Hustru speilede sig i hendes brustne Dine, Takken for al hans Trofasthed og al hans Kjærlighed til hende. Og naar Børn staae ved deres Moders Grav, saa blive altid alle de lyse og alle de deilige Minder om hende fra deres Barndomsdage levende i denne Stund, for derefter aldrig nogenfinde mere at døe, saalænge de selv leve. Og med Minderne om hende bliver Bønnen levende for hende, Bønnen saavel fra Ægtefælle som fra Børn, Bønnen om Guds Naade, Guds Fred og Betsignelse over den Afsøde. Amen!

18.

Over Pigen Marie Jensen.

30. Januar 1876.

Nu har Du udstridt og feiret! udstridt og feiret i Ham, i hvem vi alle kunne feire i Liv som i Død, — og Du er nu, saa er det vort Haab, gaaet hidhen, hvor der er godt, ja vidunderlig godt at være. Og nu vender din gamle Moder tilbage fra din Grav, hun, der i lange Tider syslede ved dit Leie, vaagede ved din Seng og bad for din Fred, — hun vender nu tilbage til sit Hjem, vel sandt nu et Hjem, hvor der ikke længer lyder noget Suf og nogen Klage, men

dog et Hjem, hvor der fra nu af vil være saa underligt stille, fordi det Barns Hjerter nu har hørt op at flaae, der var saa fast knyttet til Moderens eget Hjerter. Men lad det nu være din Trøst, at er din Datter gaaet bort, for ikke mere at vende tilbage, saa er der en Anden, der vil komme til Dig i hendes Sted, og naar denne kommer, saa følger altid Freden og Glæden med. Og denne, der vil komme og bringe dette med sig, naar Han kommer, det er din Herre og Frelser, men Han vil kun komme der, hvor Han bliver indbudt til at komme. Byd derfor Herren fra idag af til Gæst i dit Huus, og Stilheden i dit Hjem skal blive til en Stilhed med Fred og med Glæde for dit Hjerter. Amen!

19.

Over Laura Severine Christensen,

gift med Ejeren af Breilev Kro, fhv. Smed i Amerika,

Thorhild Chr. Christensen.

31. Januar 1876.

Saa har de nu lydt over Dig, de trende Spadekast, som engang skal lyde over os alle; — Gud være lovet for de trende Spadekast! Gud være lovet for, at, naar vi følge vore Kjære til det mørke Gravkammer, der kun har Plads for Een, og vi derefter tillukke Døren og gaae bort i Graad, — Gud være lovet for, at denne Dør dog ikke skal være lukket for evigt; — Gud være lovet for, det ikke blot skal lyde over vore Grave: Af Jord er Du kommen! og: Til Jord skal Du blive! ikke skal gjælde om os, hvad der gjælder om Plantens Liv, og gjælder om Dyrrets

Liv — hvor nær end de begge kunne ligge vort Hjerte —, at det dog var et Liv af Muld og til Muld, et Liv, der aldrig vil gjentage sig mere. Gud være lovet, siger jeg, for det tredie Spadekast, som følger paa de to første Spadekast, — Gud være lovet for den Forjættelse, som ledsager dette Spadekast: Af Jorden skal Du atter opstaae! — Ja, af Jorden skal Du atter opstaae, Du, som blev nedlagt i Jorden; — af Gravkammeret skal Du atter udgaae, Du Kjære! for hvem vi maatte lukke Døren og gaae bort i Graad. Af Jorden skal Du atter opstaae! — opstaae, naar Stunden kommer, da alle de, som ere i Gravene, skulle høre Guds Søns Røst, og de skulle opstaae af Gravene og atter gaae frem — Joh. 5, 28 —. Men hvorledes skulle vi opstaae — 1 Cor. 15, 35 —, med hvordan et Legeme skulle vi gaa frem? Ja, kjære Venner! der vil være Forskjelle, som der jo allerede her i vore jordiske Forhold er Forskjelle, og det ofte store Forskjelle, ikke blot aandelige Forskjelle, som den ene Stjerne kan overgaae den anden i Klarhed — 1 Cor. 15, 40—42 —, om der end ogsaa kan være dem iblandt os, der snarere kunne lignedes med Stjernestud og med Bygtemænd, men ogsaa udvortes Forskjelle, saavel legemlige som timelige Forskjelle. Men hvor mange nu end disse Forskjelle kunne være, jo skarpere og mere aandfuldt dit Blik er, desto mere ville dog alle disse mange Forskjelle lade sig indstrænke til tvende Hovedforskjelle, alt efter den Herre, vi tjene, og de Kræfter, vi have givet os i volds. Seer Du saaledes med et skarpt og et aandfuldt Blik

i et andet Menneskes Aahyn, vil Du ogsaa — alt efter den Erfaring, Du har i denne Sag — ud af dette Menneskes Aahyn kunne læse, hvilken Herre han tjener, og hvilke Kræfter han har givet sig ivold, om han tjener Ham, der er alle Herrers Herre, og i hvis Navn alle Rnæ skulle bøje sig og befende, at Han er Herren til Gud Faders Vre — Phil. 2, 10 —, eller om han tjener denne Verdens Fyrste, Verdensaanden, og har givet sig ham og hans Kræfter ivold; thi den, i hvis Bold vi have givet os, hans Aand vil ogsaa alt mere og mere gennemtrænge os og affpeile sig i os, og give os sit rette Grundpræg — 2 Cor. 3, 18 —, om der end ogsaa vil være det Aahyn, vi ikke ret kunne blive klare paa, fordi disse Mennesker endnu ikke ret ere blevne klare paa sig selv, hvad det er for en Herre, de ret egentlig tjene, — at! saa ofte kunne vi tykkes os selv kun at tjene Herren og tilhøre Ham, medens vi dog atter og atter ubemærket give os Verdensfyrsten ivold, og alt mere og mere lade os gennemsmuse af hans Aand. Og som der nu er denne store Hovedforskjel allerede her i vore jordiste Forhold, vil denne samme Forskjel ogsaa finde Sted med Hensyn til vore Opstandelseslegemer, og Forskjellen træde endnu skarper og tydeligere frem, idet det endnu her paa Jorden uafgjorte Standpunkt, hvor et Menneske endnu ikke ret var bleven klar paa sig selv, forinden hiin store Dag, Opstandelsens, Dommens og Skilsmisjens store Dag, indtræder, vil være bleven forladt, og ethvert Menneske have truffet sit Valg, og gennem sin Udvikling omsider have antaget sit rette Grundpræg

efter den Herre, som de nu alene tjene og ganste have givet sig i vold. Naar Skriften taler til os om vore tilkommende Opstandelseslegemer, saa henviser den os til Planteriget, og taler saa til os om Frøet, som nedlægges i Jorden og raadner, og om Planten, som gjennem Forraadnelsen opstaaer af Jorden, og siger da til os i al Almindelighed — 1 Cor. 15, 42: „Det faaes i Forkræntelighed, og opstaaer i Uforkræntelighed; det faaes i Vanære, og opstaaer i Herlighed; det faaes i Skrøbelighed, og opstaaer i Kraft; der faaes et sandt- seligt Legeme, der opstaaer et aandeligt Legeme“. Men som der nu atter er Forskjel mellem de Planter, som opstaae af Jorden, som der saaledes er Forskjel mellem Lillien og Tidslen, saa vil der ogsaa være Forskjel paa de Legemer, som egne sig for Gudsriges, Himme- riges Hæve, og de Legemer, som kun egne sig for denne Verdens Fyrstes Ufrudtsager. Og spørger Du mig saa om hende, over hvem det tredie Spadekast nys har lydt, — spørger Du mig om, hvilket Legeme der engang vil fremgaae af denne Grav, om et Legeme i Lighed med den hvide Lillie eller et Legeme i Lighed med Tidslen, da vil jeg svare Dig og alle dem, der laae hendes Hjerte nær, at efter Alt, hvad jeg har hørt om hende i det sidste Afsnit af hendes Liv (Anm.: hendes Hjem var i Astrup Sogn, men hun kom til at ligge paa sit sidste Sygeleje og døde i et Nabofohn), da tror jeg om hende, at hun vil opstaae i Lighed med den hvide Lillie og findes blandt deres Tal, der hidsæt skulle staae iførte de lange hvide Klæder, tvættede i Lammets Blod, med Palmegrene i Hænderne og

med Lovsang til Ham, hvem Saliggjørelsen ene tilhører — Joh. Ab. 7, 9—15.

Dg nu, Du unge Mand, som her har mistet din Ungdomsglæde, hende, der eiede dit Hjerte, Du, som saa tidlig og saa tilfulde skulde lære din Slægts Arvelod at kjende, naar det hedder om os, at vi skulde æde vort Brød i vort Ansigts Svæde, og at Jorden skal bære os Torne og Tidsler. Kom dette ihu til din Trøst, at som Metallet luttres gennem Ilden, saa luttres vore Sjæle gennem Trængsler, og lad Dig endvidere paaminde af Skriftordet om, at al vor Trængsel er staffet og let og skaffer os en over al Maade stor og evig Bægt af Herlighed, idet vi ikke ansee de synlige Ting, men de usynlige — 2 Cor. 4, 17 —, fæste Blikket paa Ham, Kjærligheden heroventil, som i rette Stund vil sønderrive de mørke Skyer paa dit Livs Himmel, og lade Glædens Sol paany beskinne din Vej. Indtil da vil Du finde Hjertes, trofaste Svigerforældres Hjertes, der ville dele din Sorg med Dig, som de ville dele deres Trøst med Dig, og Du skal gjøre den heilige Erfaring, at Sorgens Stunder fremfor alle Stunder kunne være rige paa Fred, ja paa en Fred, som overgaaer al Forstand, og rige paa en Glæde i Haabet, som Ingen kan tage fra os.

Amen!

20.

Over Enken Maren Mikkelsdatter

af Sindal.

5. Marts 1876.

Saa er da nu dit Liv tilende, og jeg mener, det var dig ikke imod, at Herren nu løste op for Dig, thi naar man saa ofte som Du har seet Solen staae op og gaae ned, seet den staae op med Løftet om en smuk Dag, og derefter gaa ned, for at bryde sine Straaler gennem Taager og gennem Slud, naar man, saaledes som Du, er bleven stuffet i sine Forhaabninger til Livet, og har lært Livet og dets Medgift af Betyrninger og Modgang at kjende, som Du, vilde det saa være underligt, om man kunde længes efter den Stund, da Herren i Naade vilde løse op for os, og kalde os hidhen, hvor Livet er frit for Begel og Skifte, hvor der er Hvile for den Trætte og Trøst for den Modfaldne? Og dog — dog ere vi Alle mere eller mindre knyttede til Livet, dog er der Baand, som det smerter os at se briste — og dette var visst ogsaa saa for hende, som vi her have stedt til Hvile; thi hun befandt sig i venlige Omgivelser, blandt kjærlige og trofaste Børn og Børnehjørn, som hun nødig vilde stilles fra; men desuagtet kan den Gamle ikke unddrage sig Tanken om at begynde at blive til Besvær for sine Omgivelser. Og see derfor længtes ogsaa denne Gamle efter at gaae bort, og takkede Gud, da Hjemkaldelsen udgik til hende. Ja, hun takkede Gud ikke blot for Døden, der kom, men ogsaa for al hans Trofasthed og Naade, medens Livet endnu levedes. Og som hun takkede Gud, saa

taffe Børn og Børnebørn den gamle trofaste og hjærlige Moder og Bedstemoder, som dog altid, hvor gammel og træt hun end var bleven, vil efterlade et Savn i den Kreds, hun forlod. Ja, de bringe hende deres Tak, deres Hjerters Tak ved hendes Grav, og bede en stille Bøn til Kjærligheden heroventil om at velsigne den gamle Moders Minde. Amen!

21.

Over Gmb. **Mikkel Pedersen**

af Lille Ry, Åstrup Sogn.

29. Marts 1876.

Kaste vi Blikket henover det Liv, som her er afsluttet, da tror jeg ikke, vi kunne sige Andet, end at det Liv, som blev levet af denne Mand, var et lykkeligt Liv. Han henhørte til en Slægt, som Gud havde velsignet i det Timelige, han havde Brødre og Søstre endnu levende, og alle velstaaende og fæiede af Lykken, og selv var han tilfreds og taknemlig for sin Deel. Dog — der hører mere til et lykkeligt Liv end dette; Lykken ligger ikke ene skjult i Velstanden; der kan trænge det ind i et Mennekeliv, der berører Velstanden al sin Glæde og al sin Tiltrækning; der kan trænge en Gnieraand ind, og Velstanden har mistet alt sit Værd; der kan trænge os allehaande Kors ind, tunge Prøvelser, tunge Sorger, saa Velstanden mister al sin Tiltrækning; men ogsaa heraf blev denne Mand, saavidt jeg veed, saa temmelig uberørt, der faldt ingen særlig mørke Skygger henover hans Liv og forstyrrede hans Lykke; der var endvidere, jeg ved ikke Andet,

et lykkeligt Forhold mellem ham og hans afdøde Hustru, som der var et lykkeligt Forhold mellem Forældrene og Børnene. Jeg seer derfor ikke rettere, end at det Liv, som her er affluttet, har været et lykkeligt Liv. Men Lykken, den jordiske Lykke, følger os kun til Graven; naar Døden kommer for at aabne Graven, saa maa Lykken blive tilbage, hvor trofast den saa end har fulgt os gennem Livet, længere end hertil tillades det den ikke at følge os. Der er kun Een, en Ene, der kan følge os gennem Dødens Styggedal, — kun Een, en Ene, der kan hjælpe os til, at Lykken, vi maa lade tilbage, bliver afløst af Saligheden, vi gaae imøde, og denne Ene er Han, der har udtalt Ordet, som siden da har staaet fast, og vil staae fast indtil Dagens Ende, udtalt Ordet: Jeg er Vejen, Sandheden og Livet; der kommer Ingen til Faderen uden ved mig! — Joh. 14, 6. Og var da nu denne Ene ogsaa denne Afdødes Et og Alt, — kunde ogsaa han vidne og sige med Herrens Apostel: Jeg agtede mig ikke at vide Noget iblandt Eder uden Christum Jesum og Ham korsfæstet — 1 Cor. 2, 2 —, — var ogsaa Frelsernavnet det Navn, som var indskrevet i hans Hjerte, var det Lygten for hans Fod og Lyset paa hans Vej? Det blev skrevet der i hans Daabstund, da han blev tegnet med Korset paa sit Ansigt og paa sit Bryst, — stod det endnu tegnet der i hans Dødsstund? Jeg ved det ikke, kun Herren kender Sine — 2 Tim. 2, 19 —; men jeg har ingen Grund til at tvivle derom. Han hørte idetmindste ikke til dem, der fortabte sig i

Verden og her tabte Troen paa Frelseren, — hørte ikke til dem, der gennem vor Tids Letfindighed ogsaa glemte Pligtens strenge Bydende, — mon han derfor skulde kunne have glemt Forsagelsens og Troens Pligt, og mon denne Forsagelsens og Troens Pligt ikke omsider gennem det Liv, han levede, skulde have udviklet sig til hans Hjertes dybe Trang? Det hører til et Menneskes Allerinderste, hvorum det ikke tilkommer Andre at dømme.

Han fortabte sig ikke i Verden, sagde jeg, glemte ikke Livets Pligter, men han elskede sit Hjem, befandt sig bedst i sine Børns Kreds, og indenfor Kredsen af det, som var blevet hans Lod og Deel i Verden. Og see, derfor skal ogsaa I Børn, der her staae ved Eders Faders Grav, agte vel paa hans sidste Ord til Eder, naar han opfordrede Eder til at holde sammen paa, hvad der var samlet; thi vor Tid har en Tilbøielighed til at sprede istedetfor at samle, — agte vel paa hans Baamindelser om at bevare Gendrægtighed, thi Tiden, i hvilken I leve, er en Splidagtighedens Tid og Alt Andet end en Gendrægtighedens Tid, — agte vel paa hans Formaning til Eder om ikke at gjøre hinanden nogen Uret; thi ogsaa dette er et Kjendemærke for vor Tid, at Enhver kun seer paa sit Eget, men ikke ogsaa tillige giver Agt paa Andres. Bevarer derfor denne Gendrægtighedens og Fredens Aand i Eders gamle Hjem, men bevarer fremfor Alt Kjærligheden til Eders Herre og Eders Frelser, kommende vel ihu, at kun Christi Kjærlighed er det Baand, som knytter, saa Løsen kan løse, kun Kjærligheden til Ham, det Baand,

der engang vil knytte Livslykken for Eder her til Saa-
ligheden for Eder hisset. Amen!

22.

Over Skovfoged Chr. Larsens Datter,

1 Aar gl., Sindal.

12. Maj 1876.

Saa skulde denne lille Barnesjel alt saa tidlig kaldes bort fra sine Søstendes Kreds — Alt i Viisdom og Alt i Kjærlighed! Det er i denne velsignede Tro, at Forældre kunne bøie sig for Gud, og give sig Viisdommen og Kjærligheden ganske ibold. Men den lille Barnekreds, fra hvilken hun blev kaldet bort, forstaaer endnu ikke Viisdommen og Kjærligheden; hvad den forstaaer, det er kun dette, at den har mistet en lille Søster, og at Englen kom for at kalde den lille Søster op til Guds deilige Himmel. Og see, kjære Venner! fra den Stund af kan det skee, at baade Forældre og Børn blive ligesom mere hjemme i Himlen; — fra den Stund af kan det skee, at Himlen og dens Herlighed bliver en Gjenstand for Samtale mellem Forældre og Børn baade oftere og inderligere, end det ellers vilde være skeet; — fra den Stund af kan der være bleven vakk Himmeltanker og Himmellængsler baade hos Forældre og Børn; — fra den Stund af kan man have lært at see paa Døden med mildere Øjne, end man ellers vilde see paa den, see paa den som Indgangen til Guds Lyse og deilige Himmel for hver den, som kan lukke sine Øjne som et Gudsbarn med Gud Faders Bidnesbyrd i sit

Hjerte om Arveret til Lyset og Livet og til Freden og Glæden histoppe. Maatte dette vederfares Eder, I Forældre! og den lille Kreds, fra hvilken denne lille Barnesjel blev tagen, da have I alle kun Grund til at takke Gud, takke Ham, der er Visdom og Kjærlighed, hvad enten han giver eller han tager. Amen!

23.

Over Gmd. Jens Pedersens Hustru og spæde Barn
i Beien, Astrup Sogn.
24. August 1876.

Hvor kan dog nogle faa Dage gjøre en Forandring i alle vorre Livsforhold, kjære Venner! men af alle Forandringer er dog Forandringen fra Liv til Død den betydningsfuldeste for os, som det er den smertefuldeste for os. „Rædslernes Konge“ er Døden bleven kaldet i den gamle Pagt — Job 18, 14 —, og sandt er det, at hvor Budskabet fra ham træder over Dørtærskelen, der indtræde Rædslerne tilligemed ham, thi har han først mærket sit Bytte med sit Dødsmærke, da er han ubønhørlig for alle Bønner, da lyde alle Beeklager omsomst og strømme alle Taarer forgjæves. Han gaer atter bort over Dørtærskelen ligesaa kold som han traadte ind over Dørtærskelen. See, dette er Billedet af Døden fra den gamle Pagts Tider, og dette er Billedet af Døden for alle dem, der endnu ikke ere komne ud over den gamle Pagts Tider. Men, kjære Venner, vi ere jo ikke den gamle Pagts Børn, men vi ere den nye Pagts Børn, og — Gud være lovet! — vi have som den

nye Pags Børn et andet og et lifligere Billede, under hvilket vi kunne see Dødens Komme imøde; thi som den nye Pags Børn, som de, der nævne sig efter den Herre Christus, see vi under Dødens Komme Eng- lens Komme, Eng lens Komme med Bud fra Kjærlighedens Gud, Bud om, at nu er Hjemgangs- stunden kommen, — Stunden kommen til at gaae bort fra dette vort Pilgrimsliv her i denne Verden, hvor vi dog alle saa levende føle, at her — og Gud være lovet! — er ikke vort rette Hjem, — hjem didhen, hvor hvad intet Dje har seet, og intet Dre har hørt og ikke er opkommen i noget Menneſkes Hjerter, det har Herren beredt for dem, der elſke Ham — 1 Cor. 2, 9. Ja, vi see, alle vi, der ere den nye Pags Børn, under Dødens Komme Eng lens Komme, Eng lens Komme til os med Afſkedskysſet, det Kys, der ſtiller alle Smertes og borttager Dødens Braad, det Kys, der kyſer den Døende i den ſidſte Slummer, for derefter at lade ham opvaagne der, hvor der er deiligt at være. Tænk Dig din Huſtrues Bortgang under dette Billede, kjære Ven! og din Huſtrues Død vil have tabt ſin Gru for Dig. Nu vel, vil Du maaske ſvare mig, lad ſaa være, at dette Billede ſtiller Døden ved ſin Gru, men mon ogsaa dette Billede formaaer at ſtille Hjertet ved ſin Smerte? Ven! vi ere i Smertesnes Land, og ſaalængesom vi befinde os i dette Land, ville vi ikke befindeſ fri for Smertes; de høre med til dette Land, høre til Synderes Stand i dette Land, og det er netop diſſe Smertes, der føde Hjemgangslæng- lerne i vore Hjerter. Men der er Forſkiel paa Smert-

ter her i Smerternes Land, — der er selvforskyldte Smerter, og de ere altid tunge at bære; men der gives ogsaa Smerter, som hverken vi selv eller Andre have forvoldt os, men som have deres Udgang herovenfra, fra det himmelske Faderhjerter, fra Ham, der er Kjærligheden selv, og som derfor, om vi end ikke altid kunne forstaae dem, dog gjemme en Betsignelse i sig.

Dg see, kjære Ven! denne Smerte er fortiden din Smerte — lad den være tung for Dig fortiden, uhyre tung, — Gud er trofast og vil ikke lade os fristes over Formue, men gjøre baade Fristelsen og dens Udgang saaledes, at vi kunne taale det — 1 Cor. 10, 13 —, men Gæt forlanger Han af Dig, og det er dette, at Du fra nu af ganske giver Frelseren dit Hjerter, Ham dit Hjerter, fra hvem den rette Lægedom ene og alene udgaaer til vore Hjerter. Dg skulde Lægedommen fra Ham af ikke synes at ville indfinde sig, kunde det tykkes Dig, som vilde dit Savn og din Smerte aldrig blive stillet, da skal Du paamine din Sjæl med Psalmeordet: Min Sjæl! hvorfor er Du nedbøjet, og hvorfor bruser Du i mig? Vi efter Herren! Thi jeg skal endnu takke Ham, min Frelser og min Gud — Ps. 42, 12.

Ja, Du skal endnu komme til at takke Ham, din Frelser og din Gud. See, Han hørte din Hustrues Bøn paa det Sidste, forstod hendes Hjerterfuk, og lagde det Varn, han nys havde skjænket hende, i hendes Favn ved hendes Bortgang, og tro mig, paa samme Maade vil Han, der i Skriften nævnes som de Fader- og Moderløses Fader, ogsaa vise himmelsk Fa-

derkjærlighed mod de Børn, hun maatte lade blive tilbage herne. Giv Dig og dine Børn kun Ham ganske ivold, og tro mig: Dig og dem skal Intet fattes! Og nu kun et Ord til Slægt og Venner ved denne Grav. See, hans Hjerte bløder, og I vide det, han trænger til Eders Støtte. Kjære Venner! Lad det Familiebaand, der hidtil har knyttet Eder sammen, nu ikke bryde, fordi det Led i Rækken brast, der hidtil knyttede Eder sammen, — og lad den lange Afstand mellem Eder ikke ogsaa nu fjerne Hjerterne fra hinanden. See, hans Hjerte bløder, og han trænger til Eders Støtte, — glemmer det ikke, og Gud i Himlen vil lønne Eder! Amen!

24.

Over Johanne Nielsen, Møllerkonen
i Fjellsted.

1. Januar 1877.

Ikke tegnede det til, at der skulde blive nogen ret Zuleglæde iaar i det Huus, som Du nu idag har forladt for bestandig, og dog skulde der blive Zuleglæde, dog skulde Du netop iaar indgaae til en Zuleglæde, større end Du nogensinde oplevede den paa denne Jord, indgaae til den himmelske Zuleglæde, til Skuet af det Lys, der Zulenat skinnede ind i denne Verdens Mørke, indgaae i den himmelske Festsal, for der at blande din Lovsang i det samme Englechor, der Zulenat sang sin Lovsang ud over Jorden. Ja, Du har nu naaet dine Længslers Maal; thi Pilgrimssindet og Pilgrimslængslen — Længslen efter det

himmelske Fædreland var forlængst opgaaet i Dig, men Du hørte til de stille, gudhengivne Sjæle, der ikke bestormede Himlen med dine brændende Længsler, men gav Dig Gud ganske ivold, indtil hans Time kom. Ja, Du var en from, gudhengiven Sjel, som det var en Glæde stundom at dvæle hos, og det maa være en Glæde, en stor Glæde i Sorgen, for en Mand, naar han ikke blot selv kan give sin Hustru et saadant Vidnesbyrd, men ogsaa høre det udtalt af Andre, udtalt over hendes Grav. Men nu Du Gamle! hendes trofaste Ledfager gennem Livet, skal Du nu staae ene tilbage fra den Stund af, din Hustru forlod Dig, skal nu Du, siden din Hustru indgik til Juleglæden i Himlen, staae overladt til Jule sorgen her paa Jorden? Kjære Ven! der gives ingen Jule sorg, og skal derfor heller ikke kunne være nogen Jule sorg for Dig; Juleglæden bebudes alt Folket, og bebudes derfor ogsaa Dig, og den Juleglæde, der bebudes Dig, det er den samme Juleglæde, der blev den gamle Simeon tilbeel, da han skuede Verdens Frelser med Troens Øjne, tog det hellige Barn paa sine Arme, trykkede det til sit Bryst og sagde: Herre! nu lader Du din Tjener fare bort herfra i Fred; thi mine Øjne have seet din Frelse — Luc. 2, 29.

See, ogsaa denne Juleglæde skal worde din, om Du vil oplade dit Hjerter for Julebudskabet, at ogsaa Dig er en Frelser født, der ikke vil svigte Dig i din Alderdom, men følge Dig Skridt for Skridt, indtil Du, som Simeon, kan fare bort herfra i Fred. Amen!

25.

Over Gmd. Lars Chr. Pedersen

i Stockholm, Sindal Sogn.

6. Februar 1877.

Saa er nu dit Liv afsluttet. Brat blev det sluttet, brat baade for Dig, der gif bort, og brat for dem, Du lod tilbage. Aarenes Tal mindede hverken Dig eller dem om, at Afslutningen mulig kunde være nær, og saae man hen til din kraftige Skikkelse, din kraftige Røst og din virksomme Færd, saa maatte det synes, som laae der endnu en Aarrække for Dig, — og dog kom Afslutningen allerede nu, kom brat baade for Dig og Dine. Du staaer nu ikke længere for Styret derhjemme, din kraftige Røst den høres ikke mere, og din Virksomhed den spores ikke længer, — din Plads staaer nu ledig, og Savnet af Dig føles. Ja, Savnet af Dig føles, føles ikke blot der, hvor Du hidtil stod for Styret, men Savnet af Dig føles dybere; thi Du var en trofast Ægtefælle, og Hjertet bløder altid, naar det rives bort, som laae Hjertet nærmest, — og Du var dine Børns kjærlige og fornuftige Opdrager, den Myndighed, som ingen Børn kan være foruden, den Vejledning og den Opmuntring, hvortil de altid trænge. Og hvad Du saaledes var i dit Hjem, det Samme var Du ogsaa udenfor dit Hjem; dine Naboer give Dig det Vidnesbyrd, at Du var en Mand, man kunde leve i Fred og Endrægtighed med, — et Gode, som først paastjønnes ret, naar man har mistet det, og dette Vidnesbyrd fik Du ikke blot i de nærmeste Kredse, men fik Du og i videre Kredse. Ja,

Du savnes, og Savnet af Dig vil længe føles i den Kreds, der havde faaet Dig kjær. Dog — naar Kjærligheden heroventil har talt, da nytter det ikke at klage, men da bør det os at komme ihu og holde fast, at selv denne Røst, der nu kaldte ham bort, var en Røst i Kjærlighed ikke blot til ham, den kaldte, men og til dem, fra hvem han blev kaldt. Tvivl aldrig om denne Røst, men tro paa denne Røst, og lad den kalde Eder til sig, og I ville aldrig forblive uden Trøst. Ja, han gik bort, og hans Bortgang var brat — lad det minde Eder, der staae her omkring hans aabne Grav. Gravene aabne sig efterhaanden, og Du veed ikke, naar din Grav skal aabne sig. Men naar den aabner sig, hvor gaaer Du saa hen? Der har lydt en Røst her i Verden, og den vil vedblive at lyde, saalænge som der findes Grave paa denne Jord — den løb i en Skilsmisfestund og i en Bedrøvelsesfestund —, og Røsten var denne: Forfærdes ikke! Troer paa Gud og troer paa mig! I min Faders Huus ere mange Boliger. Jeg gaaer bort at berede Eder Sted! — Joh. 14, 1. 2. Troer Du paa denne Røst, saa veed Du, hvor Du gaaer hen, naar din Time kommer. Røsten er din Frelser. Men er Han ogsaa min Frelser, har Han ogsaa beredt Sted for mig? See, herom kan et Menneſte spørge, naar hans Time kommer. Og spurgte Du saaledes, naar din Time kom, da var det et Vidnesbyrd om, at Du havde levet dit Liv uden Samfund med din Frelser; thi i Samfundet med Ham, dér er Visshed, i Samfundet med Ham ingen Tvivl, ingen Tvivl ihvertfald,

uden den bliver løst. Gaaer derfor bort fra denne Grav, Alle I, som staae omkring den, og bliver ved at spørge Eder selv, om I ogsaa ere i Samfund med Eders Frelser, at I engang maa kunne gaae bort herfra i Fred!

Og I, der sørge ved denne Grav, takker nu den Bortgaaene for al hans Kjærlighed til Eder, men glemmer ikke heller at takke den himmelske Fader for al hans Kjærlighed, og beder Ham om, at hans Kjærlighed aldrig maa slippe Eder, og I ville ikke bede Ham forgjæves derom! Amen!

26.

Over to Børn:

Niels Peter Nielsen og Elise Nielsen af Laagholt,

Sindal Sogn, 5 og 2 Aar gl.

24. April 1877.

Det er deiligt midt i Sorgen over vore Smaa, som vore Hjerter hang ved, men som maatte lufte deres Dine i Dødens Stund, — deiligt at vide med Visshed, hvor de fra nu af færdes, færdes paa de lifflige Steder, hvorefter vore Hjerter forlænges i vort Livs bedste Stunder, — og deilig er Paamindelsen til den Rreds, hvorfra de gif bort, den tunge Paamindelse fra dem om, aldrig at tabe Himmelveien af Syne, at hvad der blev skilt ad her, atter maa kunne gjenforenes hisset. Ja, lad dette være Paamindelsen til Eder fra de Børn, som bleve kaldte bort fra Eder saa brat, kommende vel ihu, at kun Børn kunne sove sig ind i Gimmeriges Rige, men at alle vi andre

maa kjæmpe os ind i Himmeriges Rige. Og siger saa Eders kjære Børn Farvel med det deilige Haab om atter at gensees hi'sset. Indtil da ere de Eders himmelske Faders Pleiebørn, og en Pleiefader som den himmelske hører kun til de Ting, hvorom Hjerterne kun kunne have deilige Ahnelser, men som isøvrigt overgaar al Forstand. Amen!

27.

Ober Gmb. Lauritz Kjellerup

i Sindal.

1. Maj 1877.

Naar der idag skal tales ved denne Grav, hvad skal jeg da vel sige om denne her Bortkaldte? Skal jeg her i min Tale fremhæve Lyksfiderne af dette den Afdødes Liv, og i al Rorthed gaae forbi Skyggesfiderne af samme; thi fra enhver af disse tvende Sider vil dette Liv ligesom ethvert Mennekeliv være at betragte. Jeg vil imidlertid her ved denne Grav hverken dvæle ved Lyksfiderne eller ved Skyggesfiderne af den Afdødes Liv, men jeg vil tage ham sammen med hans Hustru. Thi som han ikke kunde være hende foruden, saaledes vil han heller ikke godt kunne være hende foruden, hvor det gjælder en Skilbring af hans Liv. Og naar vi da i denne Stund betragte ham ved Siden af hans Hustru i det daglige Liv, saa see vi her Noget, som vi vel kunne have godt af at dvæle en lille Stund ved; thi da see vi paa et Liv i kjærlig Samdrægtighed, et Liv, hvor ikke de modsatte Tilbøieligheder eller de modsatte Villier

kom i Strid med hinanden, men hvor Alt opløste og jevnede sig i Fred og Samdrægtighed til gjensidig Glæde og Velsignelse. Og dette er Noget, som vel fortjener at fremhæves, og som vi Andre ogsaa kunne have godt af at lægge os paa sinde, Noget, som navnlig Kvinderne kunne have godt af at lægge sig paa sinde. Thi naar Skriften paa den ene Side byder Kvinden at være sin Mand underdanig, og dertil fører som Grund, at Manden er Kvindens Hoved — Ephs. 5, 22 —, saa anviser den hende paa den anden Side en Veie, ad hvilken hun desuagtet vil kunne komme til at beherske Manden, og Veien hertil, siger Skriften, skal være denne, nemlig: den sagtmødige og stille Mands uforkrænkelige Væsen, som er meget kostelig for Gud — 1 Pet. 3, 4 —, den Mand, hvori Kvinden skal søge sin rette Styrke og finde sin bedste Bryd. Og hvor der saa ved Siden af denne sagtmødige og stille Mands uforkrænkelige Væsen er skjænket hende en vis Snarraadighed, en vis Vethed i at magte Forholdene og komme igjennem det daglige Livs mange smaa Vanskeligheder, der er det da navnlig, at dette Samliv kommer til at udfolde sig saa skjønt i Fred og Samdrægtighed, mens der aldrig bliver Tale eller Tanke eller nogen som helst Fornemmelse af, at den Ene har maattet give efter for den Anden. Og dette skal nu være din Ros, Du christelige Kvinde, som nu ved din Mands Bortgang her er bleven Enke, som det skal være din Trøst i Sorgen, at det paa denne Maade lykkes Dig at fremme et ægtefabeligt Liv i Fred og Samdrægtighed, saavel din Mand som Dig

selv til Glæde og Betsignelse. Dette være den Tak, som idag lyder til Dig fra din Mand igjennem mine Ord, som det er Takken til Dig fra den Kreds, som var Vidne til din daglige Færd. Amen!

28.

Over Enken Mette Bertelsdatter

i Øster-Tirup, Astrup Sogn.

4. Maj 1877.

Saa kom da omsider Stunden for Dig, — den Stund, som vi Alle Skridt for Skridt gaae imøde og Dag for Dag komme nærmere og nærmere. Langt blev dit Liv, men jo længere det blev, destomere begyndte Du at længes efter Stunden, da din Sjæl, frigjort for alle Fortrængelighedens Baand, kunde svinge sig i Sky mod det Hiinsidige, de Fredens og Hvilens Egne, hvor der er godt at være, hvor Gud skal af-tørre hver Taare af deres Dine, hvor Døden ikke mere skal være, ei heller Sorg, ei heller Skrig, ei heller Pine — Hab. 21, 4 —. Ja, Du begyndte at længes efter Stunden, da Du kunde fare bort herfra i Fred, — ikke, som om Du ikke havde haft det godt, og endnu havde det godt der, hvor Du var, thi visstelig, Du havde haft det godt, havde haft uendelig Meget at takke Gud for, naar Du saae tilbage henover dit Liv og dine Tanker dvælede blandt Børn og Børnebørn, som Du Alle fandt tilfredse og i lykkelige Aar, og Du saaledes betænkte Guds Naades og Kjærligheds Førelser baade med Dig og med dem. Og som Du havde haft det godt, saa havde Du det

godt endnu; thi ikke blot havde Du i din Alderdom faaet et kjærligt Hjem hos en kjærlig Datter og Svi-gerføn, men Du havde i dette samme Hjem faaet en trofast Søster ved din Side, der deelte Samlivet med Dig, et Samliv, om hvilket man fast kunde sige, at det var som tvende Sjæle med een Tanke, og som tvende Hjerter med eet Slag. Ja, visseelig, Du havde haat det godt, og Du havde det godt endnu, men dog — dog længtes Du nu efter at kunne fare bort herfra i Fred, og Du vidste, hvordan Du skulde kunne naae til at kunne fare bort herfra i Fred; thi Du kjendte Verdens Frelser og troede paa Verdens Frelser, paa Ham, der engang havde lobet Dig ogsaa at ville være din Frelser, og da Stunden derfor kom, stiftede Du Bud efter Ham, og annammede da af Ham Pantet, det livsalige, paa dine Synders Forladelse, Liv og Salighed, — og da Du saa havde annammet dette Pant, saa fornam Du det Samme, som den gamle Simeon engang fornam, da han havde seet Verdens Frelser og taget ham paa sine Arme, sigende: Herre! nu lader Du din Tjener fare i Fred, thi mine Øine have seet din Frelse, hvilken Du beredte for alle Folks Aasyn — Luc. 2, 29.

Og nu Tak over din Grav fra alle dine Børn og fra din trofaste Søster, Tak for al Guds Kjærlighed til Dig, og Tak for al din Kjærlighed til dem. Herren give i sin Naade, at I alle atter maa gjensees der, hvor der er godt at være! Amen!

Over Høster Jørgen Christensen

i Sindal.

6. Maj 1877.

Naar jeg skal tale ved denne Grav, hvorom skal jeg saa tale, kjære Venner! Hvorom Andet vel end om hans Liv, der her er bortkaldt. Men skal der tales om et Menneſtes Liv, og ikke hen i Vind og Veir, saa maa der peges faavel paa Vysſider ſom paa Skyggeſider i et Menneſtes Liv; thi fra begge Sider vil ethvert Menneſkeliv være at betragte, dit Liv faavel ſom mit Liv, og derfor ogsaa denne Afdødes Liv. Og ſkulle vi tale om Vysſiderne i et Menneſtes Liv, da ville vi, hvor forſkjellige end diſſe kunne være, ogsaa hertil kunne henregne dette, at Vykens Sol beſkinner et Menneſkeliv, at man ſeer ſin ſæregne Livsgjærning, ſin ſæregne Livsvirkſomhed blive kronet med Held og med Fremgang, med Veſignelſe i det Time- lige. Og ville vi betragte den Afdødes Liv fra denne Side, ſaa kunne vi ikke ſige Andet, end at denne Vysſide ogsaa var hans Livs Vysſide; thi han havde i ſin Tid og gjennem en længere Aarrække været en Mand, der baade havde været kjendt og havde været ſøgt i en ikke ganſte ſnever Kredſ ſom en dygtig Mand i ſin ſæregne Livsgjærning, ſom var Huuſhaandværket, en Dydighed, ſom han havde Vren for ſelv at have hævet ſig til fra trange Naar i hans Ungdom. Han ombytte- de ſaa ſenere hen denne Virkſomhed med den Livsſtilling, fra hvilken han nu er bleven bortkaldt. Jeg har nu talt om Vysſiden i et Menneſkeliv, den

Side af samme, som bliver befinnet af Lykkens Sol, idet vore Bestræbelser krones med Held og med Fremgang i det Timelige. Og skal jeg saa derefter tale om Skyggesiderne i et Mennekeliv, da kunne ogsaa disse være mange og saare forskellige, men jeg vil dog her i denne Stund, da vi staae midt iblandt Gravene, kun pege paa den Skyggeside i et Mennekeliv, som er den væsentligste af alle Skyggesider, nemlig den, at den Herre Kristus bliver stillet i Skygge i et Mennekeliv; thi naar den Herre Kristus bliver stillet i Skygge i et Menneskes Liv, da blive tvende Ord stillede i Skygge, hvorpaa Alt er kommen an for ethvert somhelst Menneske, han være saa, hvem han være vil, nemlig Ordene Synd og Raade, disse tvende Ord, der ene formaaer at virke det ydmyge og det troende Hjerte, hvori Frelseren ene kan beredes Rum. Og spørge vi saa, om denne Livets Skyggeside ogsaa var hans Skyggeside, som her er bleven bortkaldt, da være det langt fra mig at staae ved Gravene for at dømme noget Menneske; thi at dømme i dette Anliggende, det hører til det Bansteligste, hvorom et Menneske kan dømme, idet Herren alene kjender Sine — 2 Tim. 2, 19 —. Jeg staaer her kun for at pege for de Efterlevende paa denne Livets største og væsentligste Skyggeside, — staaer her kun med Ønsket og med Haabet om, at Kristusstroen ogsaa maa have været den skjulte Grund i hans Hjerte, den Tro, der har ført ham frelst gennem Død og gennem Grav. Jeg har peget paa en af Livets Lyssider, og peget paa Livets største Skyggeside, og saa

figer jeg til dem, der staae omkring Graven: Søger Herren, mens Han findes, kalder paa Ham, den Stund Han er nær! — Ef. 55, 6—. Og saa tilsidst en Tak over denne Grav fra Hustru og en Tak fra Børn — en Tak fra Hustruen for et trofast Samliv, og en Tak fra Børnene for Faderkjærlighed fra Begyndelsen og indtil Enden! Amen!

30.

Over Gmndskone **Grethe Larsen** af Studsholt
i Hørmested Sogn, Sindal.
13. Maj 1877.

Saa fik Du nu omsider udstridt. Langvarige og mangeaarige vare dine Lidelser, langvarige og mangeaarige de Prøvelser, hvormed ikke blot Du selv blev prøvet, men og din Mand med Dig blev prøvet, og Eders Børn med Eder bleve prøvede — disse Prøvelser, som efter Skriftens Vidnesbyrd — Rom. 5, 3 — kun alle have velsignelsesrige Følger, saa vi med Apostlene endog skulle kunne rose os af samme, idet de virke Taalmodighed, mens de dæmpe alle vore heftige Lidenskaber, — og Taalmodigheden atter virker Forfarenhed, den Forfarenhed, i hvilken vi fornemme, hvorledes det indvortes Menneſke Dag for Dag kan fornyes, medens det udvortes Menneſke alt mere og mere gaaer tilgrunde — 2 Cor. 4, 16 — og Forfarenheden atter virker Haab, Haabet om, at vi gjennem Lidelser og Prøvelser kan luttres for Himlens Herlighed og den forudgaaende Følelse heraf; og Haabet bestjæmmer os ikke, fordi

Guds Kjærlighed til os, selv gjennem Lidelser, er udøst i vore Hjerter ved den Helligaand, som er os givet som et ubedrageligt Pant paa samme. See, det var dette Haab, som holdt Eder opreiste under de langvarige Prøvelser, dette Haab, som aldrig blev bestjæmmet for Eder. Saa hvil da nu i Fred i denne Grav, Du trætte Lidende! Du tager Vidnesbyrdet med Dig om trofast Kjærlighed til din Mand og dine Børn, og Birkelyst i dit Hjem trods af din legemlige Svaghed. Herren lade i Naade en lysere Tid snart oprinde for Eders hidtil prøvede Hjem. Herren velsigne Eders daglige Gjerning og lede Alt til Bedste for Eder.

Amen!

31.

Over Proprietair Ring til Sønderflov

i Åstrup Sogn.

25. Maj 1877.

Græd ikke! sagde Herren, da Han nærmede sig Ligstaven ved Nains Port og traadte hen til den bedrøvede Enke, der fulgte sin Søn, sit Æneste og Alt, til Graven. Græd ikke! sagde Han til hende. — Vil Herren da ikke, at vi maae græde ved vore Grave, vil Han da ikke, at Børn maae græde ved deres Forældres Grave, græde ved en Faders Grav, naar de i ham have mistet deres Æneste og deres Alt, mistet ham, som de helst af alle saa i Diet, paa hvis Skjød og i hvis Favn de helst af Alt hvilede, ham, med hvem de pleiede at dele alle deres Glæder og betroe alle deres Sorger, — mistet ham,

som ene havde deres Hjerters hele Tillid, og som de vidste, vilde gjøre Alt sit for at berede dem en lykkelig Wei gennem Livet? Vil Herren ikke, at Børn maa græde ved en Faders Grav, der skjuler deres Eneeste og deres Alt? Og vil Han heller ikke, at Brødre maa græde ved en Broders Grav, som de havde hjertelig kjær, en Broder, med hvem de havde deelt alle deres Barndomsglæder, og som de havde alle deres Barndomsminder tilfælles med, disse Minder, som blive os deiligere og dyrebarere, jo ældre vi blive? Vil Herren ikke, at vi maa græde ved de Grave, der skjule dem for os, som vore Hjerter hang ved, Han, der kjendte Menneskehjertet bedre end Nogen af os alle og vidste, at der er Intet, som letter dette Hjerter mere end ret at kunne udgræde al sin Sorg, Han, som igjennem sin Apostel — Rom. 12, 15 — har opfordret os alle til — ikke blot at glæde os med de Glade, men ogsaa at græde med de Grædende? Ak nej! kjære Venner! Han, der selv græd ved sin Ben Lazarus' Grav, da Han saae Sorg og Graad omkring sig, Han vil visse heller ikke formene os Graaden ved vore Kjæres Grave; men hvad Han vil formene os, det er dette: at være Trøstesløse i vor Sorg, og hvad Han vil formene Eder, I Børn, som her sørge ved en elsket Faders Grav, det er dette — at sørge som om I havde mistet Alt. Og derfor er det, at Han, Frelseren, som Verden endnu ikke har faaet røvet af Eders Barnehjerter, Han, om hvem det er bleven sagt Eder, at Ham skulde I have kjærere end alt Andet paa denne Jord, det er derfor,

at Han nu ogsaa træder Eder imøde i denne Stund, og siger det Samme til Eder, som Han sagde til Enken ved Mains Port: Græd ikke! Og aldrig har Herrens Ord været tomme for et troende Hjerte; thi altid ere hans Gjeringer vedblevne at være, hvad Skriften kalder dem — Tegn, Tegn for os alle paa, hvad Han vedblivende vil gjøre midt iblandt os. Ved Mains Port gav Han Sønnen tilbage til sin Moder, og her ved denne Grav giver Han Hustruen sin Mand tilbage og Manden sin Hustru igjen, — her ved denne Grav har Eders elskede Moder faaet Eders elskede Fader igen, — hvi ville I derfor græde, har han ikke længe nok baaret Savnet af hende, længe nok følt Længslen efter hende, et Savn og en Længsel, som han ikke meente at kunne faae erstattet her nede, — hvi ville I derfor græde over, at Eders himmelske Fader nu atter har gjenforenet dem der, hvor der er deiligst at være, langt deiligere end paa noget somhelst Sted paa Jorden? Græder derfor ikke, I Børn! men takker Herren for, hvad Han gjorde; thi Alt, hvad Han gjør, det gjør Han i Kjærlighed ene og alene! Græder ikke ved Tanken om Eders Fader, og græder ei heller ved Tanken paa Eder selv; thi til Eder har Han engang sagt, og Han gjentager det nu atter i denne Stund, at Han vil være med Eder. Og som der ved Mains Port for den bedrøvede Moder blev en Glæde, større end hun havde drømt om og havde kunnet troe paa, saa kan der og for Eder, I bedrøvede Børn! fra denne Stund af begynde at opgaa en Glædestroe, som heller ingen af

Eder hidtil havde drømt om eller nu maaskee ret kunne troe paa.

Dg nu, I Brødre! som her sige det sidste Farvel til en kjær Broder, lad dette være Trøsten i Eders Sorg, at I kunne lægge en Kjærligheds Klang og en Kjærlighedskraft ind i dette Farvel i Bevidstheden om, at det er gennem Eder, at Herren vil være med disse Børn, gennem Eder, at en ny Glædestid vil kunne begynde at oprinde for dem og dermed ogsaa oprinde for Eder, som de, der ikke blot vare begyndte at blive bedrøvede med de Bedrøvede, men nu ogsaa begyndte at blive glade med de Glade.

Dg saa et Farvel fra os alle til Dig, som vi her skiltes ved! Du var os kjær, thi Du kom os imøde som den dannede og prøvede Mand, dannet og prøvet ikke blot i Aandens Skole, men ogsaa i Livets Skole. Du havde en Sky for alle vor Tids vilde Bevægelser og al dens opblæste Væsen; Du elskede det stille Liv, og elskede helst at dele det med dem, der havde Hjertelag tilfælleds med Dig. Nu Fred over din Grav! Du hviler der ved din Hustru Side, som Du nu atter er bleven gjenforenet med. Herren lade nu i Naade efter den forklarede Sorg en ny Glædestid oprinde for dem, der sørge ved denne Grav, oprinde for Børn og oprinde for Brødre, oprinde i Ham, Herren, der byder os altid at være glade, altid glade i Ham! — Phil. 4, 4 —. Amen!

32.

Over Enken Ane Marie Nielsdatter,

fhv. Jordemoder i Pastoratet,

Sindal.

31. Maj 1877.

Saa slog din Time, det sidste Klokkeslag nu for Dig, — og hvor det første Klokkeslag havde lydt for Dig, da Du første Gang slog dit Øie op, der, paa samme Sted (Østergaard), skulde ogsaa det sidste Klokkeslag lyde for Dig, da Du for sidste Gang lukkede dit Øie i. Og mon ikke Tanken herom skulde være bleven levende hos Dig paa det Sidste, og dit Blik være bleven sendt tilbage henover dit Liv, som det var blevet levet af Dig mellem disse tvende Klokkeslag? Og naar Du da saaledes saa tilbage, hvad blev Du da saa vel vaer? Du saa da dine lykkelige Barndomsaar, fredet om af tjærlige og trofaste Forældre — din Fader var Sognefoged paa dette Sted, og en agtet Mand, saavidt jeg veed. Du saa endvidere derefter et ægteskabeligt Liv paa dette samme Sted, om hvilket jeg heller ikke ved Andet end, at det, saalænge det førtes, var et Samliv, der ikke behøvede at skje Dagens Lys. Din Mand var Skovfoged her, og Du viede Dig til en Livsvirksomhed, gennem hvilken Du kunde staae Kvinden bie, naar hendes Time kom, en Livsvirksomhed, der ikke blot var ansvarssuld, men ogsaa anstrengende og byrdefuld, — og naar dit Blik gik henover den i din sidste Stund, da veed jeg heller ikke Andet, end at Du maa kunne have seet henover den med No; thi nu lyder Dig et

eenstemmigt Bidnesbyrd imøde fra de Mangfoldige, som Du igjennem en lang Aarrække stod bje, et eenstemmigt Bidnesbyrd om Kyndighed og Dygtighed i din Gjering, forenet med Omhyggelighed og Hjælpsomhed, — og de Mange, som Du saaledes gjennem disse mange Aar stod trofast og kyndigt bi, komme Dig ihu i denne Stund, og komme Dig ihu med deres Hjerters Tak til Dig. Men Livet, vi leve, leves ikke blot for at undergaae Medlevendes Dom og annamme Medlevendes Tak, men leves fremfor Alt for at kunne bestaae for Ham, der ene er alle Levendes og Dødes Dommer, Ham, vi engang gav os i Bold, vor Herre og Frelser, Ham, vi ville lade lyse for os paa vor Vej gjennem Livet, og hos Hvem vi ville søge Styrke til at kunne staae fast gjennem Livets Fristelser, Han, der ene kan føre os trygt gjennem Livet, og atter ene føre os trygt gjennem Døden, Han, der ene og alene har Magten til at kunne besværges den mørke Skygge, der kan træde imellem os og vor Gud paa det Sidste, forstyrre Freden i vort Hjerte og formørke Frembliffet mod Guds lyse og deilige Himmel. Og det var ogsaa paa Ham, at din Tanke faldt paa det Sidste, da Du skikkede mig Bud med Bøn om min og Menighedens Forbøn for Dig. Og da bad jeg til Gud for Dig om, at den Aand, der udgaaer fra Ham, maatte berede Vej for Frelseren til dit Hjerte, berede Vej for Ham gjennem Bod og gjennem Tro, saa det maatte blive lyst for Dig i din sidste Stund, og Freden, den himmelske, besøge dit Hjerte. Giv Gud, at denne vor Bøn for Dig maa være bleven hørt. Men

vi, som staae her omkring denne Grav, ville paaminde os selv til Opvækkelse, og komme ihu, at saasandt som der kun er een, der kan besværgen den mørke Skygge, der om ikke før saa paa det Sidste kan stille sig imellem os og vor Gud, saasandt kan et Menneſte have levet sit Liv saalænge fremmed for sin Frelser, at Han ogsaa bliver fremmed for ham paa det Sidste, og da er der Ingen, som kan besværgen den mørke Skygge, og den bliver da ogsaa staaende for os paa det Sidste. Amen!

33.

Over Ungkarl Svend Martin Jensen

af Vesterdal i Fjellsted.

24. Juni 1877.

Herre! Hør en Moders Bøn for sin Søn og sig selv! Hun bar ham engang under sit Hjerte, bar Moderomhu for ham gjeennem hans Barndomsaar, og saa ham siden drage bort fra Hjemmet, glad i Haabet og med Tillid til Fremtiden; men da hun saa atter gjenſaa ham, da var hans Kind blegnet og et Sygdomsſonde begyndt at nage hans Hjerterod, — og nu er han ret blegnet i Døden, blegnet i sine bedste Ungdomsaar. Ak, Herre! hør hendes Bøn, som hun bad for ham paa det sidste, en Bøn, der faldt sammen med den Bøn, hun bad for sig selv: Hjælp i Raade til, at hun, der nu er gammel og træt af Dage, atter maa kunne mødes med og gjenſee sin Søn der, hvor der er godt at være, — og giv saa fremdeles Raade til, at vi, der blive tilbage herne, maa færdes vaer-

somt og betænksomt ved Tanken om, hvor hurtigt Alt dog kan omskiftes for os. Amen!

34.

Over Hsmd. Laurits Petersens Datter,

6 Aar gl.

31. Juli 1877.

Alle dine Gjerninger ere Kjærlighedsgjerninger, hvor mangengang de end kunne smerte os dybt! Herre! skjænk os Troens opladte Dine og Hjerters opladte for din Trøst, der aldrig udebliver for dem, der søge Dig! Amen!

35.

Over Hsmd. Christen Sørensen

i Tronsfig.

26. August 1877.

Et Ord har denne Afdødes Hustru villet skulde lyde over hendes Mand's Grav. Hun vil ikke, at han skal sænkes i Graven og skjules af Muldet, og saa glemmes for bestandig, glemmes tilligemed de Minder, der knytte sig til ham, de løse saavel som de mørke; men hun vil, at netop disse Minder skulde samle sig omkring hans Grav og aflægge Vidnesbyrd om ham. Og hvilke ere da disse Minder, som hun vil samles med i denne Stund, forinden hans Gravhøi bliver fastet? Det er Minderne om deres første lykkelige Aar, som i denne Stund skulle gaae forbi hendes Blik, og gjerne havde hun dvælet længere ved disse Minder, men hurtig fare de forbi, og der følge Aar

derefter, hvor hun seer Sygdomskorsket blive lagt paa ham, og seer ham bære det Aar efter Aar, bære det gjennem svære Smerter og med forøgede Byrder og Bekymringer for hende selv, ja bære det, indtil han saa omsider drog sit sidste Suf. Og hvorfor vil hun vel dvæle ved disse Minder i denne Stund? Fordi hun har gjort den Erfaring, at der er Intet her i Verden, der kan luttre os i den Grad som Korsket, — Intet, der i den Grad kan modne os for Himlen, — og derfor vil hun dvæle ved disse Minder, og saa vil hun takke Gud idag for Minderne fra disse Aar, takke Ham for Lys i Mørket, for Trøst i Sorgen, for Hjælp i Nøden, — og saa tilsidst takke ham, der nu har udstridt, takke ham for Samlivet, de lyse Aar saavel som de mørke Aar, der alle gjemme Vidnesbyrdene om hans Taalmodighed og Hengivenhed, som om hans gode Hjerter og deres samdrægtige Samliv. Amen!

36.

Over Hsmd. Ole Jensen,
forhen Graver ved Astrup Kirke.
30. December 1877.

Det faldt i din Lod at tage virksom Deel i Danmarks Hædersdage i dette Aarhundrede, de Dage, som lyfte paa Himlen og varmede Hjerterne, som ingen Dage hverken før eller siden, — og til Minde om det Offer, som Du bragte, for at disse Dage kunde blive til, hvad de bleve, fik Du Hæderstegnet af din Konge, det Hæderstegn, som idag følger Dig til Graven, for derefter at bevares som et Minde

iblandt din Slægt. Du er nu gaaet didhen, hvor vi stunde og hvorefter Du nu længtes; thi Dagene begyndte at blive mørke for Dig i mere end een Forstand, men ikke var Du dog uden Lys i Mørket; thi Du havde et troende Hjerte og et gudhengivent Sind, og netop derfor vandt Du ogsaa Hjerter for Dig her i Sognet, der gjerne vilde gjøre deres til, at Solstraaler kunde falde ind i dine Tanker paa det Sidste. Dog Herren meente Dig det bedst af os alle: Han løste hurtigt op for Dig, — og da svandt Mørket, og nu skuer Du Lys i Lysets Rige, og nu har Du fundet Fred der, hvor der er evig Fred. Kun endnu et Ord — en Tak, en hjertelig Tak fra den Afbøde til alle de deeltagende Hjerter, der stræbte at mildne hans Kummer paa det Sidste. Amen!

37.

Over Jens Chr. Nielsen,

Lem af Baggesskovs Hospital (Kirkehuset).

1. Januar 1878.

Det er altid et forskjelligt Indtryk, som de forskjellige Personer gjøre paa os, som komme os imøde, og saaledes ogsaa et forskjelligt Indtryk, de forskjellige Personer have gjort paa mig her i Sognet. Hvad angaar denne Mand her, ved hvis Grav jeg er bleven anmodet om at tale et Par Ord, da kan jeg ikke sige Andet, end at det altid var et godt Indtryk, han gjorde paa mig. Altid var denne Mand mild og venlig, altid forekom han mig at være forsonet med Alt, forsonet med sin Gud i Himlen, forsonet med sin

Dod her i Verden, og forsonet med sine Medmennesker.
 Hvad han derimod ikke ret kunde blive forsonet med,
 det var med sit kraftsløse Legeme, som han altid havde
 Møie med at slæbe med sig. Men ogsaa det er han
 nu bleven forsonet med, idet Herren har udløst ham
 af dette Baand. Det er nu mit Ønske for ham, som
 det er mit Haab om ham, at det nu maa være steet
 med ham, hvad der stete med hiin fattige Mand i Herrens
 Signelse, at, som Englene henbare hans Sjæl i
 Abrahams Skjød, de saaledes maa have henbaaret hans
 i Frelserens Skjød, o: til Samfundet med Ham, hvor
 der er godt, evigt godt at være. Amen!

38.

Ober Gmidskone Jugeborg Christensen Krog,

Sindal.

2. Januar 1878.

Der kommer Graad i Diet, naar vi staae
 ved den Grav, som her har aabnet sig for en
 af vore Kjære. Det skjærer i Hjertet, naar
 Laaget skrues til paa den mørke Kiste; det skjærer
 atter, naar Kisten den nedføres i Graven; — skjærer
 for hvert af de dumpe Spadekast, der falder paa den
 Kjære; og skjærer tilsidst, naar Muldet skjuler den
 Bortgangne for os. Ak ja! der kommer Graad i
 Diet; thi der er Bæmmod i Hjertet; nu ligger jo
 det skjult der, som var vore Dines Lyft, og er det
 Die brustet, hvor en Sjæl speilede sig og talte Hjer-
 tets Kjærlighedsprog med os, — nu de Læber for-
 stummede, som Børnene hang ved baade i Lyft og i

Smerte, — og kold den Haand, som faa ofte trykkede vor, faa ofte hjærtegnede os og altid bistod os. Ja, der kommer Graad i Diet, naar vi staae ved den Grav, som stiller os ved en af vore Kjære, — der kommer Graad i Diet, naar Manden siger sin tause, sin smertefulde Tak for al hans Hustrues Troskab og Kjærlighed, — kommer Graad i Diet, naar Børnene sige en elsket Moder deres sidste Farvel, naar Moderen bringer Datteren, og Sødsfende bringe Søsteren det sidste Farvel, og Slægt og Venner staae tause omkring Graven. Der kommer Graad i Diet, siger jeg, men kommer der da ingen Trøst i Hjertet? Jo, Gud være lovet! der kommer ogsaa Trøst i Hjertet; thi „hvor vi ere To eller Tre forsamlede i Jesu Navn, der have vi hans Ord, hans Tilfagn til os om, at der vil Han være midt iblandt os tilstede“, — og kunne vi vel, naar det gjælder en af vore Kjære, holde ud at staae ved en Grav uden i Jesu Navn? Men staae vi der i Jesu Navn, da staae vi der i hans Navn, der har seiret over Døden og over Graven, og som har forjættet alle dem, der ere hans, den samme Seir over Døden og over Graven, og da lyder hans Trøsteord til os, og hans Trøsteord til Eder i denne Stund er da dette: „Om en liden Stund skulle I ikke see mig“, — ikke see mig, saalænge Taaren blænder Eders Die og Sorgen knuger Eders Hjertes, og I vedblive at spørge: hvorfor dog? hvorfor dog? „men atter om en liden Stund skulle I see mig“, naar Taaren er tørret bort, og Diet atter er blevet klart, — see mig ikke blot som

den, der tog Eders Bortkaldte til mig og gav hende Lod og Deel i mit himmelske Rige, — men ogsaa see mig som den, der ikke vilde lade Eder enc tilbage uden min Trøst og uden min virksomme Bistand. Og see, naar I have faaet dette Syn paa mig, da er ogsaa Stunden kommen, da I atter skulde begynde at glæde Eder, og glæde Eder, saa Ingen skal kunne tage Eders Glæde fra Eder. Saa gaaer da bort fra Graven med denne Trøst — Joh. 16, 16 —, takker endnu engang ved Graven den Kjære for hendes Kjærlighed, den Trofaste for hendes Trofasthed, takker for et lykkeligt Egtteskab og et lykkeligt Samliv, — og gaaer saa bort i Jesu Navn, i Troen paa Ham, og Eders Tro skal ikke worde beskjæmmet! Amen!

39.

Over Jens Chr. Jensen,

Tjenestekarl paa Linderum Mølle, Sindal.

24. Marts 1878.

Den gamle Bedstemoder (i Kirkehuset) har bedet mig om at tale nogle Ord ved denne Grav, ikke for hans Skyld, der er gaaet bort, men for deres Skyld, der ere blevne ladte tilbage. Ikke for hans Skyld, der er gaaet bort; thi vi behøve jo ikke at frygte paa hans Begne — han var jo ikke kommen saa langt bort fra den Stund, da han bekræftede sin Daabspagt, ikke saa langt bort fra sin Frelser, at han jo kunde kalde paa ham i Farens Stund, kalde paa Ham, da han laa ene paa Sygeleiet og skulde til at gaae ene herfra, kalde paa sin Frelser og

finde sin Frelser. Nei, ikke for hans Skyld, om hvem jeg — Gud skee Lov! — ikke veed Andet, end at han gjorde sine Forældre og sin gamle Bedstemoder Glæde og var afholdt af dem, fra hvis Tjeneste han blev kaldt bort. Ikke derfor for hans Skyld, men for deres Skyld, fra hvem han blev kaldt bort, for hans Forældres Skyld og for hans gamle Bedstemoders Skyld; thi dette vide vi jo om de gamle Bedstemødre, at de holde nok saameget ved Børnebørnene som ved Børnene selv. Og hvad vil Du saa vel, at jeg skal sige ved denne Grav? Jeg vil sige, at, naar nu Stunden kommer, da ogsaa Du skal gaae herfra, saa vil Han komme Dig imøde, sjæleglad ved Synet af Dig og sjæleglad ved at kunne vise dig omkring i det himmelske Rige, hvor han da er bedre kendt end Du, og der vil vel flere komme Dig imøde med Ham, der ville kunne glæde dit Hjerte. Og hvad jeg her siger til Trøst og Glæde, det Samme vil jo nok saameget gjælde de Forældre, som her sørge ved denne Grav.

Men har jeg sagt disse Ord til Trøst og Glæde, lad mig derefter føie et Ord til til Raamindelse, nemlig dette, at skulle I nu ogsaa faa den Glæde at see ham komme Eder imøde i Himmeriges Rige, saa maa I nu selv være paa Veien til Himmeriges Rige, og derfor, kjære Venner! holder fast ved Ham, der nævner sig selv som Veien, holder fast ved Eders Frelser, at naar I engang banke paa Himmeriges Riges Dør, Han da ikke blot maa kjende Eder, men ogsaa kunne kjendes ved Eder. Amen!

40.

Over Ane Madsdatter,

Enke efter Sognefoged i Sindal, Gmd. Lars Jensen
i Svinfig.

28. Marts 1878.

Naar vi jorde en Mand, og der skal tales ved hans Grav, da staaer han altid i en bestemt Skikkelse for vor Tanke, saaledes som han færdedes iblandt os, og ihvorvel det ingenlunde er nogen let Sag at fælde en sikker og afgjørende Dom over noget Menneſte, have vi dog i Reglen en Dom færdig om de fleste Menneſter, med hvem vi færdes i Livet, og hvis Udsfider saavelſom Skjggesfider vi fik Leilighed til at iagttage.

Underledes forholder det sig med Kvinden, der lever det mere tilbagetrukne Liv, og hvis Livsopgave, om end fuldt ſaa vigtig ſom Mandens, dog mere fuldbringes i det Skjulte indenfor Hjemmets fire Vægge. Og naar jeg da ſkal tale om denne Kvinde, ſom her er jordet, da gjælder det i en ſærlig Grad om hende, at hendes Liv var et Liv i det Tilbagetrukne. Vel ſandt, der var et Afsnit af hendes Liv, hvor hun ved ſin Mandſ Side, der beklædte Stillingen ſom Sognefoged og Medlem af ſin Tids Sogneforſtanderſkab, og ſom endnu lever i Mindet her ſom en dygtig og agtværdig Mand, da hun, ſiger jeg, ved ſin Mandſ Side var kjendt af Alle og agtet af Alle her i Sognet. Men dette Minde om hende ligger langt tilbage i Tiden, og nu levede hun forlængſt et Liv i det Tilbagetrukne, et Liv i Mindernes Verden. Dog

selv i denne tilbagetrufne Stilling var hun ikke uden Velsignelse for den Kreds, i hvilken hun levede; thi som hun elskede Børnebørnene og Børnebørnenes Børn, var hun ogsaa elsket af dem, og som hendes Røst var en Røst ud af Livserfaring, saa var den ogsaa en Røst i Gudhengivenhed og Tro; hendes tidligere Kjærlighed til Blomster havde senere byttet Plads med Kjærlighed til Guds Ord, der i stille Stunder var hendes kjæreste Syssel. Og i Omgangen med dette Guds Ord sov hun saa stille hen, og omskiftede det Jordiske med det Himmelske. Hun vil nu blive savnet i den huuslige Kreds, der var bleven vant til at have hende i sin Midte, om den end er taknemlig for, at hun sov smertefrit og gudhengiven hen. De bringe nu her ved Graven deres Tak for Samlivet, som den endnu levende Slægt bringer hende Tak for et velsignet Minde. Og hermed Fred over hendes Grav. Amen!

41.

Over Jens Pedersen,

i sin Tid Rudsst paa Baggesvogn, derefter Hmd. i Affersholt, og efter sin Hjemkomst fra Amerika Indsiddet i Østergaard.

22. April 1878.

Det er med Sorg i mit Hjerte og med Graad i mit Døie, jeg kaster Muld paa din Kiste! Ak! Du tyktes mig saa livsfrisk og saa freidig, saa klart tænkende og sundt dømmende, saa ofte jeg med Glæde samtalede med Dig! Og dog skulde Du bukke under for denne Fristelse, hvorom Ingen af os havde drømt. Ak! hvormed skulde vi trøste os paa dine Vegne? Jeg

veed ingen anden Trøst end denne, at hvad Du gjorde, gjorde Du maaskee i en Stund, da Du ikke selv vidste, hvad Du gjorde, skjøndt vi jo mangengang selv forskyldte de bevidstløse Stunder i vort Liv. Jeg vil derfor udtale et Haab over din Grav, et Haab, om hvilket jeg veed, at Alle her ville slutte sig til samme, Haabet om, at Han, der ransager i det Skjulte og ene veed Alt, vil være din Sjæl naadig paa Regnskabsdagen! Og saa vil jeg tillige bede Gud om at ville bevare os fra at falde i en Fristelse, hvoraf der ikke er nogen Udgang, og enhverfomhelst Synd, hvori vi forblive, kan blive til en saadan Fristelse, hvoraf der ikke er nogen Udgang for os. Amen!

42.

Over Enkefrue Severine Charlotte Færch,

Enke efter Proprietair F. B. Færch

til Rørre Taagholt, død i Hjørring 18. Maj, begravet i Sindal
25. Maj 1878.

Døden adskiller, stiller Mand fra Hustru, og stiller Forældre fra deres Børn, og den er ubønhørlig, den ændser ingen Taarer og hører ingen Bønner. Ja, Døden adskiller! — dette er den Fortrænelighedens Lov, vi alle ere lagte ind under, men en Lov, som tillige minder os om Synden; thi — siger Skriften — Døden kom ind i Verden formedelst Synden, og Døden trængte igjennem til alle Menneſter, fordi de syndede alle — Rom. 5, 12 —. Ja, Døden adskiller, og den kalder Alvorstanke tillive hos os, og saa ofte som vi derfor staae ved en Grav, kommer der

ikke blot Graad i Diet, men ogsaa Alvor i Tanken; thi vi føle det, og føle det aldrig mere levende, end naar vi staae ved en Grav, at havde vi ikke alle en Frelser, da vare vi alle ikke blot paa sigvorne til Synden og til Døden, men ogsaa hjemfaldne til Dommen. Men Gud være lovet, at vi have en Frelser! og hil være Eder alle, som staae ved denne Grav, om I kunne høre Røst i Troen paa denne Eders Frelser, thi i Ham, o: i Troen paa Ham og i Samfundet med Ham, kunne vi — Gud være lovet! — alle sige, at Døden ikke blot adskiller, men at den ogsaa gjenforener. I Troen paa Ham vil derfor denne Hustru her nu atter være bleven gjenforenet med sin Mand, ei blot gjenforenet med ham her i denne mørke og kolde Grav, hvor hun nu atter ligger Side om Side med ham, men gjenforenet med ham ogsaa hiøstet, hvor der er deiligt at være, er saa deiligt at være, at det overgaaer al Beskriven og Tanke, er — efter Skriftens Ord — hvad intet Øie har seet og intet Øre har hørt, og ikke er opkommet i noget Mennekses Hjerter, men som Herren har beredt for dem, der elske Ham — 1 Cor. 2, 9 —. Og som nu denne Dag idag, saavidt jeg veed, netop er Dagen, paa hvilken de første Gang bleve forenede med hinanden, Dagen, da deres Hjertter traadte i Pagt med hinanden og tilsagde hinanden Trost og Kjærlighed, indtil Døden engang adskilte dem, saa er nu denne samme Dag idag atter Dagen, paa hvilken de atter ville findes gjenforenede med hinanden, gjenforenede for aldrig mere at skilles, gjenforenede der, hvor der

er ingen Synd og ingen Sorg, men kun idel Fred og Glæde i al Evighed. Ja, i Troen paa Ham, Frelseren, er der ei blot Adskillelse, men er der ogsaa Gjenforening, — og dette Samme gjælder ogsaa Eder, I Børn, som sørge ved denne Grav, sørge over Skilsmisfen fra de mest trofaste Hjerter paa denne Jord, Skilsmisfen fra et Faderhjerter og fra et Modrhjerter. „Om en liden Stund skulle I ikke see mig, men atter om en liden Stund skulle I see mig“ — Joh. 16, 16 —, med disse Ord trøstede Herren sine Disciple, da Skilsmisfen nærmede sig, og hvad Han her trøstede sine Disciple med, med den samme Trøst kunne ogsaa vi trøste hverandre, naar Skilsmisfestunden nærmer sig paa denne Jord: Vi sees igjen! og det om en liden Stund! thi hvor lang den saa end monne blive, det vilde dog kun være for en liden Stund at regne imod den Evighed, vi gaae imøde. Ja, om en liden Stund skulle I ogsaa atter gjensee disse to Kjære, fra hvilke I nu her have maattet stilles. Og lad nu Skilsmisfen være kortere eller længere — Alt efter Herrens Viljdom og Kjærlighed — dette være Eders Trøst, at, saalænge den varer, ville I gennem Ham, Eders Frelser, kunne vedblive at være forenede, ville Eders Forældre vedblive at være forenede med Eder, og I vedblive at være forenede med Eders Forældre. Ja, gennem Ham, Frelseren, ville I kunne vedblive at have Samfund med Eders Forældre, og i mangen stille Stund ville I komme til at fornemme en vidunderlig stille Fred og Glæde udgaae til Eder fra

dette Samfund, — og gennem Ham, Frelseren, ville I atter blive bevarede paa de rette Stier gennem Livet, de Stier, der føre ad Himmelveien, føre til Gjenfor-
 cning med dem, fra hvem I her ere blevne skilte. Og nu kun en stille Tak ved Eders Forældres Grav for al Trofasthed og Kjærlighed, og en stille Bøn til Herren om, at Han altid vil bevare Eder i Samfundet med Ham og dermed i Samfund med Eders Forældre.
 Amen!

43.

Over en Fremmed og Ubekjendt
 i et andet Sogn.

Ku har Du udstridt! Gid Du maa have stridt den gode Strid, fuldkommet Løbet og bevaret Troen! Og os andre omkring denne Grav paaminde saa Gravens Alvor, — os Andre, der endnu ere paa Veien og endnu midt i Kampen. Amen!

44.

Over et Barn:

Anna Charlotte Martine Vilhelmine Jørgensen,
 Astrup Sogn.
 10. August 1878.

„Lader de smaa Børn komme til mig“, siger den himmelfste Børneven, „og formener dem ikke, thi Guds Rige hører Saadanne til“. Det var i Kraft af denne Herrens Opfordring, at I bragte dette Barn til Ham i Daaben, og det er i Kraft af Daaben, at dette Barn nu er optaget i Guds Rige heroppe, at

dette Barn alt nu har opnaaet det Bedste, det Herligste, det Saligste, I kunne ønske det. Lad Tanken herom afholde Eder fra Spørgsmaalet om, hvorfor Han tog det; og lad det være Eder nok, at Han tog det i Kjærlighed til det og til Eder. Det er ikke første Gang, at Gud tog et Barn fra Eder til sig: — tvende Spødsfende voxte nu tilfammen og udfolde sig i en himmelsk Væxt. Lad Tanken herom give Eder det opadvendte Blik og holde Eder paa Himmelveien, indtil I atter gjensee dem hisset! Amen!

45.

Over Præstegaardsforpagterens Søn, 1 Aar gl.,
Sindal.

11. Oktober 1878.

Saa gik da dette lille Barn gennem Strid ind til Fred — faa vare det's Dage, og alle vare de Stridsdage, men nu er det indgangen til Fred; thi med Fredsmærket var det blevet tegnet, og Fredsfyrsten var det blevet givet ivold. Og saaledes gaar ogsaa alle vi Andre gennem Strid, — o, at jeg maatte spise til — ogsaa ind til Fred. Herre! lær os at søge Dig og at finde Dig, thi først naar vi have fundet Dig, have vi fundet Fred, Du, som selv har sagt: I Verden skulle I have Trængsel, men i mig skulle I have Fred. Amen!

46.

Over Forpagter Griksen til Skovbo

under Bøgested.

5. November 1878.

Nys laa Du ved din Hustrues Side — nu ligger Du i den kolde Grav! Nys samtalede I med hinanden — nu er din Læbe forstummet! Du ligger i den kolde Grav og forstummet er din Læbe! Dog, det er kun dit Klædebon, som ligger der, selv er Du gaaet bort. Hvor gif Du hen? Der lyder intet Svar paa dette Spørgsmaal, og dog vilde din Hustru og dine Børn saa gjerne vide, hvor Du er gaaet hen, at de kunde sende deres Tanker til Dig og tale med Dig. Hvor er Du derfor gaaet hen, og hvor skulle vi søge Dig? Gjennem Dødens Skyggedal er Du gaaet, men da Dalen endte, hvor dreiede din Bei saa af? Gif den tilhøire, eller gif den tilvenstre, gif den mod Lyset, eller gif den mod Mørket? Der lyder intet Svar paa dette vort Spørgsmaal, og dog vilde vi saa gjerne have Svaret; — kunne vi da ikke selv give os Svaret? Du gif gjennem Dødens Skyggedal, ja det vide vi, men gif Du ene gjennem Dødens Skyggedal? Herpaa heroer Svaret — gif Du ene eller gif Du ved din Frelfers Haand? Gif Du ene, da var Beien mørk for Dig, da var den trang for Dig, og da var den uvis for Dig; men gif Du ved din Frelfers Haand, da var den lys for Dig, da var den let for Dig, og da var den vis for Dig. Hvorledes gif Du derfor gjennem Dødens Skyggedal —

gif Du ene, eller gif Du ved din Frelfers Haand? — See, Du laae nys ved din Hustrues Side, og hun samtalede med Dig, og hun henledte dine Tanker paa det Sidste, henledte dem paa Herrens Tjener, Herrens Tjener, der skal berede Herren Bei ikke blot til de Levende, men ogsaa til de Døende. Og da ønskede Du nok, at han kunde komme og berede Herren Bei til Dig. Men Døden overraskede Dig og kom, før Herrens Tjener kom, og see derfor vender dette Spørgsmaal atter tilbage: Om Du gif ene gennem Dødens Skyggedal, eller Du gif ved din Frelfers Haand? Kjære Venner! lader os i det Ønske, han udtalte for sin Hustru, see Troen ligge skjult, den Tro, der kan bryde igjennem paa det Sidste, kalde paa sin Frelser paa det Sidste og finde sin Frelser paa det Sidste. Og i dette Haab vil din Hustru og dine Børn blive, i dette Haab ville de søge Dig, og i dette Haab i mangen stille Stund dvæle hos Dig og tale med Dig.

Nu er Du gaaet bort fra dit Hjem herne, og snart forlader nu ogsaa din Hustru og dine Børn dette Hjem, for at søge sig nye Hjem herne, enhver især for sig. Herre! Du, som er Enfers og Faderløses Fader, hør deres Bøn og hør vor Bøn for dem: Tag Dig kjærlig af dem og giv dem hver især for sig saadanne Hjem herne, der ret kunne vidne om din Kjærlighed, og det vide vi, det vil Du gjøre, naar de give sig Dig ivold, og vedblive at give sig Dig ivold som deres bedste Raadgiver og deres bedste Støtte. Hjælp derfor denne Tro

frem hos dem, thi i den er der ene Hvile og Bessig-
 nelse. Og gaaer saa nu om en lille Stund bort til
 Ederes nye Hjem, først og fremmest til Ederes nye
 Hjem i Herren, og derefter til de nye Hjem herne-
 de, som Han maatte anvise enhver især af Eder. Han
 lade oprinde en ny Tid for Eder, hvor Lykken atter
 begynder at smile til Eder, hvor Moderen finder sin
 bedste Glæde i sine Børn, og Børnene deres bedste
 Glæde i at kunne støtte deres Moder! Amen!

47.

Over Entekone, Gmb. Niels Chr. Larsens Hustru
 af Svinsig.
 23. Februar 1879.

J have nu, kjære Venner! jordet Ederes Fader;
 det er omtrent 6 Aar siden, jeg stod ved hans Grav
 her, — og nu idag have J fulgt Ederes Moder,
 for at berede hende hendes sidste Leie her ved hans
 Side. Og naar J saa gaae fra deres Grav her, saa
 gaae J bort som de, der have mistet deres Forældre,
 og snart ville de saa være glemte. Kjære Venner!
 Mon nogen af os alle vilde kunne sige dette? Visse-
 lig, ingen. Nei, vore Forældre — dem miste vi al-
 drig, de ere uadskillelig forenede med os, de ville ved-
 blive, selv efter at have forladt os, at staae for vore
 Dine og boe i vore Hjerter, ja — som oftest staae de
 klarere for Tanken efterat have forladt os og boer
 inderligere og dybere i Hjertet, naar vi ikke længere
 have dem iblandt os. Da J stod ved Ederes Fa-
 ders Grav, bragte J ham gennem mig Ederes Tak

for Alt, hvad han havde været for Eder. Han var en afholdt Mand, hvad Under da, at I Børn havde Meget at takke ham for; og nu idag, I staae ved Eders Moders Grav, ogsaa nu røre Taknemlighedsfølelserne sig i Eders Hjerter. Jeg veed nu ikke, hvad I efter Eders egen Mening fremfor Alt have at takke Eders Forældre for, men dette veed jeg, at det Bedste, en Fader kan lære sine Børn, det er Lydighed, Lydighed heroventil og Lydighed hervedentil, Lydighed paa alle Pligtens Omraader, ubetinget Lydighed i Stort som i Smaat — og det Bedste, en Moder kan lære sine Børn, det er Bønnen, den daglige, den ydmyge, den troende Bøn, Bønnen i Jesu Navn. Og begge Dele høre uadskillelig sammen; thi Lydighed uden Bøn bliver aldrig til nogen ret Lydighed, og Bøn uden Lydighed aldrig til nogen ret Bøn, den Bøn, hvori vi kunne fremtræde med Frimodighed for Gud — Hebr. 10, 35 —. Og have Forældre, enhver især for sig, ret lært deres Børn disse to Ting, da have de lært dem det Bedste, de formaae at lære dem, det, som deres Børn engang meest af Alt ville takke dem for, naar de forlængst ere lagte i Muld. Men hvad I nu end maatte have lært eller ikke lært af Eders Forældre, hvad I end maatte have at takke eller ikke at takke dem for, Saameget er vist, at I have lært uendelig Meget af dem, og have uendelig Meget at takke dem for, — og naar vi staae ved en Moders Grav, da er det fremfor Alt Moderkjærligheden, der rinder os ihu, denne

aldrig svigtende, under alle væglende Forhold lige utrættelige Kjærlighed, dette — ganske at kunne glemme sig selv, og ganske opofre sig for sine Børn. Lænt paa Moderkjærligheden i denne Stund, men glem ei heller Eders Faders Kjærlighed til Eder, bring dem begge Eders Hjerters inderlige Tak, og lad Eders Liv bære Vidnesbyrd derom, — og bed saa derefter en Bøn i denne Stund, bed Bønnen om, at Gud vil være eders Sjæle naadig, thi til Naade trænge vi alle, til Naade for hver Dag vi leve, men til Naade fremfor Alt, naar vi skulle gaae herfra og stedes for Guds Raad og Dom.

Og I Andre, som staae om denne Grav i denne Stund, lærer Eders Børn Lydighed og lærer dem Bønnen, da ville I have lært dem det Bedste, I formaae at lære dem, lært dem det, de engang meest af Alt ville takke Eder for, naar I ere gaaede herfra. Kommer dette vel ihu, I ville da ikke have staaet ved denne Grav idag forgjæves.

Amen!

48.

Over Rjæbmand

Mundt's Datter, Benedicte Marie Mundt,

11 Maanedes.

7. Martz 1879.

Døden kaster altid en mørk Skygge henover Livet. Det gaar med Tanken om Døden, som det gaar med Tanken om Synden, ogsaa den kaster en mørk Skygge henover Livet. For Synden

er der imidlertid Raad, Raad i Troen paa den Frelser, der kan byde Syndens mørke Skygge at vige, saa det atter bliver lyst og klart for Sjelen; — men for Døden, er der noget Raad for den? — Er der Den, der kan byde Dødens mørke Skygge at vige? Ja, vel er der Den! Hvor Lægens Kunst maa standse, der træder Herren til, den samme Herre, som byder Syndens mørke Skygge at vige, og naar Han taler, saa fleer det, naar Han byder, saa viger ogsaa Dødens mørke Skygge, ja saa vender endog Livet tilbage, hvor det var ifærd med at gaa bort. Og mangengang har Herren talt Livets Ord til en Døende, som han talte Livets Ord til den Døde, mens Han gik omkring iblandt os herne, for at vise os, hvem Han var. Men ikke derfor kom Herren til Jorden, for at tage Døden bort fra denne fortræffelige Verden, men for at vise os Veien gjennem Døden ind i sit Lystrige, og fra dette Lystrige sender Han mangen en Lystraalet til dem, der sidde i Mørke og i Dødens Skygge herne. Og saa her har nu Døden kastet en mørk Skygge henover et lykkeligt Familieliv; men ville I kun holde Eder nær til den samme Livets og Dødens Herre, saa vil Lystraalet herovenfra ogsaa udgaa til Eder midt i Eders Sorg og bringe den mørke Skygge til at vige. Men saalænge den endnu hviler, denne mørke Skygge, saa vedbliver det bedrøvede Hjerter at vaande sig i Klage og spørge, hvorfor dog Herren tog dette Barn, tog dette Barn med Smilet i dets Dø og med Bløden i dets Hjerter,

tog det fra de glade Forældre, hvem Han nys havde skjænket det, „om Han tog det, fordi det tyktes Ham at være for godt for denne Jord“. Og spørge I saa, I bedrøvede Forældre — som I vide, I have spurgt mig —, da vil jeg svare Eder og sige: Nei, ikke derfor tog Han atter dette Barn fra denne Jord, fordi det tyktes Ham at være for godt for denne Jord; thi som gode kommer Ingen af os til denne Jord, — gode blive vi kun i Livets Løb ved at høie vor Willie ind under Herrens Ord og Herrens Raade, den Raadesgjerning, som Han begyndte i os i vor Daab, og som Han vil fortjætte og fuldkomme for alle dem, der blive i Ham som Han i dem, med andre Ord: høie vor Willie under Troens og Forsjagelsens Vilkaar. Nei, ikke derfor tog Han dette Barn fra denne Jord, hvor Han selv havde beredt det Plads, men derfor tog Han det atter bort fra denne Jord, fordi, som Himlen er høiere end Jorden, saa vare hans Tanker høiere end vore Tanker, og hans Veie høiere end vore Veie, — derfor tog Han det maastee bort, fordi Han havde Brug for det i Himlen, Brug for det i sit Udsrige heroventil, i hvilket det blev optaget gennem dets Daab heruede. Og med denne Tanke, kjære Venner! mener jeg, at I nok ville kunne lade Eder forsjone, forsjone med Herrens Visdom og Kjærlighed. Thi mistet, hvad Herren gav Eder, det har I ikke. Barnet lever endnu, det er kun reist bort forud for Eder til et heiligt Land, til Ufsæts heilige Rige, det samme Land og det samme Rige, henimod hvilket ogsaa I daglig befinde Eder paa Reisen. Der ville I atter

mødes, og I ville da forbauses over den Herlighed, til hvilken det da har udfoldet sig. Dette var Kong Davids Trøst, da han havde mistet sit Barn, det Barn, som han dog saa inderlig havde bedet Gud om at maatte beholde; han græd, han fastede, han bad, saalænge det var sygt, men han standsede sine Taarer og standsede sin Sorg, da Gud havde taget det til sig, og da var hans Trøst denne: Det kommer vel ikke atter til mig, men jeg kommer til det!

Dg denne hans Trøst være nu ogsaa Eders Trøst, Eders mægtige Trøst, at I vide, hvor det er, i Lysets delige Rige deroppe. Dg derfra vil der i mangen stille Stund udgaae mangen en Lystraale til Eder, der alt mere og mere vil fortrænge Dødens mørke Skygge, naar I kun holde Eder nær til Ham, for Hvem I selv høie Kne som Lysets og Livets Herre. Han styrke Eder paa Eders Bei mod Lystriget, gjøre det lysere og lysere for Eder, saa I atter snart maa kunne gaae lettere og gladere gjennem Livet, indtil I nærme Eder Maalet, Lysets delige Rige, og der atter gjenfinder hende, der gif forud for Eder herne. Amen!

49.

Over Gmd. Niels Chr. Nielsen,

Langheden af Affersholt.

11. Maj 1879.

Saabidt naaede Du! — Hvorvidt? Til det sidste Afsnit af det Aaremaal, om hvilket vi sige, at syv Gange ti er Støvets Aar, og er der Styrke fir= findstøve — Ps. 90, 10 —. Dg naar vi have naaet

faavidt, saa have vi ogsaa gjerne naaet til Altraaen
 efter at kunne fare bort herfra i Fred, især naar legem-
 lig Svagthed besværede dette vort sidste Livsaffnit. Ja,
 faavidt naaede han! — hvorvidt? spørger jeg
 fremdeles. Han naaede fremdeles til et godt Ef-
 termæle; thi det hedder om ham, at han var en
 flittig og stræbsom Mand, en Mand, der ikke laa paa
 den lade Side, men ærligt stræbte fremad, og dertil
 en retsindig Mand. Det hedder endvidere om ham, at
 han var en hjælpsom Mand, der havde Hjertelag for
 Andres Trang og Nød; — som det endvidere hedder
 om ham, at han opdrog sine Børn ret. Og deiligt
 er visselig et godt Lov, deiligt et godt Rygte,
 mens vi leve; thi det gaaer altid foran os og bereder
 os en gunstig Vej gennem Livet; — og deiligt er et
 godt Eftermæle, naar vi ere gaaede herfra, deiligt ikke
 blot for den, som gif bort, men deiligt ogsaa for de
 Efterlevende. Ja, faavidt naaede han, men der
 skal Mere til, for at berede os Vej, — ikke blot
 gennem Livet, men Vej gennem Død og Grav ind i
 Guds Lyse, deilige Himmel, — og hvad skal der til?
 Der skal Tro til paa Ham, der nævner sig selv som
 Veien, Sandheden og Livet, — og Kjærlighed til ham
 til, den Kjærlighed, som ene gjør os stærke til at
 stride og til at seire. Og i det Haab, at denne Tro
 maa have været hans Tro og denne Kjærlighed hans
 Kjærlighed, vil jeg lyse Fred over hans Grav,
 og bringe ham den sidste Tak fra hans Hustru og
 fra hans Børn, — fra hans Hustru, der ogsaa for
 hendes Vedkommende vil, at der skal lyde et godt

Eftermøle om ham; og fra hans Børn, der ikke mindst have at takke ham for den Opdragelse, de fik, og for det gode Rygte, de hidtil have vidst at bevare. Men den sidste Tak fra de Efterlevende er rettet til Ham, Kjærligheden heroventil, der har gjortj Alt vel for dem, og som, idet Han bortkaldte Faderen, satte Sønnen i dennes Sted, færdig til at varetage den Bortkaldtes Gjerning og frede om den fælles Arne. Saa giv Gud i Raade, at Freden maa blive tilhuse i det Hjem, som han nu har forladt, og at Guds Belsigelse maa kunne hvile over det! Amen!

50.

Over Gmidskone Ane Johanne Jensen

af Fjeldsted Melgaard.

11. Maj 1879.

Hvad rørte der jeg i dit Hjerte, da Du lukkede dit Øie? Sendte Du Blikket tilbage henover dit Liv i den sidste Stund, da var det ikke muligt Andet, end at dit Hjerte maatte blive fuldt af Lov og Tak til Gud for hans Raade og Misfandhed imod Dig; thi som fattig og fremmed traadte Du engang ind i den Gaard, der omsider skulde blive din, og Du der naae til Velstand og Lykke. Dog — hvorlænge har Lykken Bestand paa denne Jord, hvor Alt er viet Begel og Skifte? hvor grundmuret end Lykken kan tykkes os, der er dog Ingen af os alle, der formaaer at holde Livets Sorger og Bekymringer borte, — de trodse de stærkeste Befæstninger og tilintetgjøre de fløgtigste Beregninger; lys og skyn

kan Dagen være begyndt, og inden Sol gaaer ned, kan ogsaa din Lykkesol være gaaet ned, for aldrig mere at staae op og beskinne dit Liv. Saa gif det denne Afdøde, da hun for to Aar tilbage ved Solnedgang ved et uhykkeligt Tilfælde pludselig mistede sin Mand i hans kraftigste og bedste Alder, — og fra den Stund af begyndte hun selv at sygne hen, indtil hun nu har lukket sit Øie. Lad os tage os det til Eftertanke og ikke stole paa Lykken, saa lidt som paa det lange Liv; thi begge Dele kunne bryde som Bobler: Vær derfor besindig, at Du ikke pludselig skal blive overrasket! Kun een Grundvold staaer fast og urokkelig — kun een Ting er uomskiftelig, medens alt Andet omkring os skifter og vevler, og dette Ene er — Guds Kjærlighed i Christo! Hviler din Sjæl i Ham, da hviler Du med Ham under Guds Kjærligheds Varetægt, og alle Ting maa tjene Dig til gode, al Livets Skifte og Vexel, selv den sidste Omskiftning, der venter os alle.

Det er mit Haab, at dette ogsaa maa have været Tilfældet med denne her Afdøde, saa hun nu maa befinde sig der, hvor der er godt, evigt godt at være. Nu staaer den Gamle tilbage, der ikke blot var en Pleiemoder for hende fra hendes tidlige Barndom af, men dertil en Pleiemoder, der i god Forstaaelse med sin Mand skjænkede hende alt sit jordiske Gode, fordi hun havde vundet hans og hendes Hjerter, vundet deres Hjerter, fordi hun havde været som en god Mand i Huset, der altid havde vidst at mildne de Misstemninger, der af og til saa faare let kan opstaa i ethvert

Huus, og altid at vende dem til det Bedste. Nu længes vel sagtens hun efter snart at kunne fare bort herfra i Fred. Herren mildne hendes Aftenstund og forunde hende en glad og velsignet Hjemfart i Herren. Amen!

51.

Over Proprietair Skriver til Ulstedbo.

22. Juli 1878.

Saa er nu dette Liv afsluttet, Livet fra Buggen til Graven, det Liv, som begyndte med Graad og med Klage, og som ender med Graad og med Klage, det Liv, vi Alle have tilfælles, det Liv, som er mit Liv og som er dit Liv, hvem Du saa end er herinde (Taler holdtes i Sindal Kirke). Det er dette Liv, som nu er afsluttet her. Det begyndte, siger jeg, med Graad og med Klage, — og vel er det sandt, at Barnets Taarer hurtig tørres, at Klage-tonen hurtig slaer om til en Glædetone, — vel er det sandt, at det Liv, der gaaes imøde, kan blive et Liv rigt paa Skjønhed og Glæde, men det vil endda kun blive et Liv, hvor Smil og Taarer vedblive at skifte, og Glædestonen vedbliver at vexle med Klage-tonen, indtil det saa omsider atter ender som det begyndte, ender med Graad og med Klage. See, dette er Livet — og Ingen af Eder vover at nægte det! Og er dette saa, saa kunde det synes, som var der slet ingen Grund til Klage, naar dette Liv omsider endte, som havde de Efterlevende med Tanken paa den Døde kun

Grund til et Gud være lovet! at dette Liv nu omsider fik udstridt. Og i en vis Forstand kan dette ogsaa siges at forholde sig saa — med Tanken alene henvendt paa den Døde og bortvendt fra dem, der sørge og føle Smerte over Skilsmisssen, men dog kun under den Forudsætning, at dette Liv her med sin Graad og sin Klage nu ogsaa blev afløst af et Liv, hvor Taarerne for bestandig vare tørrede og Klagen afløst af den Glæde, som Ingen kan tage fra os, afløst af det Liv, hvor Sjelen gif det imøde, hvorefter dens bedste Længsler stunde, det Liv, som Skriften skildrer med de Ord, at hvad intet Die har set, og hvad intet Ore har hørt, og ikke er opkommen i noget Mennesses Hjerte, med andre Ord: hvad der overgaar al Beskrivelse og al Tanke, har Herren beredt for dem, der elske Ham — 1 Cor. 2, 9 —. Men denne Forudsætning, denne Visshed om, hvad Sjelen gaaer imøde, naar Livet her er affluttet, den naae vi kun til gjennem Troen paa Frelseren og gjennem Samfundet med Ham, hvem ogsaa vi engang kaarede til vor Frelser. Og om nu end denne Tro paa Frelseren og dette Samliv med Frelseren ikke kan Andet end maatte give sig tilkjende ogsaa i det Udvortes, det er dog væsentligst et Hjerteliv, som ingen Anden end Frelseren selv ret formaacr at gjennemtrænge. Og naar vi derfor staae ved Gravene, da kunne vi som oftest kun staae der med et Haab. Med Haab staaer jeg derfor ogsaa ved denne Grav, med Haab om, at Troen paa Frelseren moa have været et

Liv i hans Hjerter, hans, hvem jeg dog oftere saae herinde i de Troendes Forsamling, den Forsamling, der høier Røst for Ham, i hvem der ene er Frelse. Da jeg sidst saae ham her, da anede hverken han eller jeg, at, naar vi næste Gang mødtes her, da skulde han ligge som et Lig her og jeg tale Ordet ved hans Baare. Kjære Venner! hvor hurtigt kan der dog ikke skee et alvorligt Omflag med os alle!

See, nu staaer hans Hustru her ene tilbage — og det kan være, at hun, hvem han i sit Liv og saaledes ogsaa i den sidste Tid helst saae ved sit Smertensleie, det kan være, at hun, da hun saae hans Lidelser endte, i første Dieblit har følt et Gudstelov gaae igjennem sit Hjerter, men det kan ogsaa være, at hun i næste Dieblit har følt en dyb Smerte at gaae igjennem sit Hjerter, en dyb Følelse af det Savn, hvortil hun nu var bleven viet. Thi han var en virksom Mand, der selv stod for Styrret, og hun var vant til dette Styr, var bleven fortrolig med dette Styr i Stort som i Smaat, som hun fandt sin Hvile i dette Styr. Og derfor kan det neppe være Andet end, at hun maa føle et dybt Savn ved pludselig at se sig dette Styr berøvet, berøvet en trofast og kjærlig Ugtefælle, berøvet en Fader, der altid dvælede med Glæde i sine Børns Kredse og drog en forstandig Omsorg for deres rette Veiledning og Opdragelse.

Saa være det da din Trøst, indtil Du omsider bliver mere fortrolig med dit Savn, at denne Sorgens Tid, til hvilken Du nu er indgangen, vel er

en Tid, for hvilken det naturlige Hjerte helst viger tilbage, men dog en Tid, for hvilken vi senere skulle blive faare taknemmelige, en Tid, der er forunderlig istand til at kunne udvide vort Blik og udvikle vore Kræfter som ingensinde før, en Tid til ikke blot at luttre Hjertet, men ogsaa til at løfte Blikket, saa det kunde tykkes os, som vare vi indgangne til et heelt nyt Liv, som indaandede vi en heel anden Luft, som gjennemstrømmedes vi af en heel anden Aand, en deilig Fredens og en stille Glædens Aand, der ikke blot bar os let gennem alle vore Sorger, men ogsaa skjænkede os sin Forjættelse for den Tid, der skulde komme. Gid Du maa indgaae til disse Stunder, indgaae til dette nye Liv, og det vil skee Dig, saafremt Du giver din Frelser Rum i dit Hjerte, Ham, der selv har sagt: Jeg vil være med Eder! Ham, der har forjættet os den Fred, som overgaar al Forstand, den Glæde, som Ingen kan tage fra os, den Aand, som fører os trygt, freidigt og let gennem alle Livets Vanskeligheder. Og nu tilsidst en Tak, en hjertelig, din sidste Tak til din Mand for et kjærligt og trofast Samliv, en Tak med Blikket paa dine Børn og med Bøn til Gud om, at Han altid vil være Dig nær og altid staae Dig bi med Raad og med Daad, skjænke Dig det klare Blik, den luttrede Følelse og den faste Villie til dine Børns rette Opdragelse, saa Du gennem dem maa naae til Glæde og til Erstatning for, hvad Du har mistet. Og til denne Bøn ville vi alle slutte os for Dig, og nedbede et Gudsfred over dit Hjerte og dit Liv. Amen!

Over fhv. Gmd. og Muurmester Chr. Nielsen
i Sindal.

30. November 1879.

De Gamle gaar efterhaanden bort, den ene efter den anden, og vel saa, at deres Time omsider slaar. Thi vel er Døden ingen Leg, men Livet for den trætte Gamle er heller ikke nogen Leg: Han har nu faaet nok, mer end nok af, hvad Livet har at byde, men dog især nok af, hvad det har at byde os paa det Sidste. Virksomheden, den, der først giver Livet sit Værd og bringer sin Glæde over Livet, den er nu hørt op, og Livet, der nu leves, leves i det Tilbagetrufne, og dem, man meest omgaaes med, det er Minderne, selv om disse end ingenlunde altid ere en Omgang, man kan glæde sig ved. Hvad nu isaahensecnde denne her Afsøde angik, da gjaldt det om ham, at, naar han i sine sidste Aar sølte sig henviist til det tilbagetrufne Liv og til Mindernes Verden, da havde han en ualmindelig righoldig Virksomhed at kunne kaste Blikket henover, thi han var i sin Tid ikke blot en dygtig Mand i sit Fag, men dertil en Mand, som blev søgt i en meget vid Omkreds, saaledes at, naar Minderne besøgte ham i hans tilbagetrufne Liv, da kom de ikke blot fra Nord af, fra Stagens yderste Bynt, men de kom baade fra Øst og fra Vest, kom fra Rjøbstad som fra Herregaardene og talte med ham om de svundne Aar, thi allevegnesfra heroppe blev der lagt Beslag paa hans Kyndighed og paa hans Omhu.

Dg hvad der egentlig forekommer mig som det mærkeligste ved denne Mand, det er dette, at hvad han saaledes var naaet til, det var han naaet til ved Selvtænkksomhed og ved Selvudvikling, thi — efter hvad der berettes om ham — skyldte han ikke nogen anden kyndig Mester, hvad han saaledes var naaet til. Dg hvad jeg nu saaledes her har anført om ham, det maa visseelig kunne henregnes til de Minder, som man i sit tilbagetrufne Liv maa kunne glædes ved. Men til den fuldstændige Skildring af et Menneskeliv, til det, der først giver Menneskelivet sit rette, sit egentlige, sit højeste Værd, hører der mere end denne blot udvortes Virksomhed, denne Yderside af Livet, thi Meningen med Livet er jo dog ikke blot den — at røgte, enhver iæer for sig, sin særlige, jordiske Gjærning, men frem for alt igjeunem den at uddanne en Personlighed, gennem hvilken der skinner noget mere end blot jordist Dygtighed, skinner et højere Præg, et aandeligt Præg, et Præg, der vidner om, at vor Dmgang har været ikke med Mennesker alene, men med Ham, hvem der er givet os alle ikke blot at skulle see hen til, men af Forholdet til hvem Alt afhænger, naar Livet er løbet ud for os. Hvorledes hans Dmgang imidlertid har været med Ham, det vil jeg ikke berøre her, det vil blive en Sag mellem ham og Herren. Hans Liv er nu løbet ud og lader sig ikke leve om. Vi andre ere endnu i Løbet; men for Øjeblikket staae vi ved hans Grav, og blandt dem, der her staae Graven nærmest, vil der foruden hans anden Hu-

stru findes tvende Søstre af ham: de komme ham i denne Stund ihu som en kjærlig Broder, der ofte af- lagde Bidnesbryd for dem om sit Hjertelag, og Min- det herom bringer i denne Stund en Taare frem i deres Øjne, og den er deres Tak til ham. Og blandt hans efterlevende Børn staaer der en Søn af ham, rede til at bane sig Vej i sin Faders Livsstilling, og til Dig vil jeg nu sige her ved din Faders Grav: Kom din Fader ihu! Kom ihu, hvorvidt han naaede ved Selvtænkksomhed og Selvudvikling, thi, om end Tider og Forhold have forandret sig, Du naaer dog kun til det Samme paa den samme Viis. Men ogsaa dette vil jeg sige til Dig: Kom din Frelser ihu! Kom Ham ihu indtil det Sidste! thi vil Du blive et helligt Menneske, et lykkeligt Menneske, Du naaer det ene og alene ved Ham! Ved hans Grav staaer der fremdeles Døttre af ham, og en Svigersøn af ham, der fik Lod og Deel i den Gaard, i hvilken han selv levede lykkelige Aar, og som har anmodet mig om at ville tale ved hans Grav, og bringe ham hans Tak for Samlivet, og til denne Tak slutter sig hans Slægt, og de Eldre, som endnu bevare Mindet om ham. Amen!

53.

Ober Kjøbmand Niels Lassen Jensen

i Damhuset.

7. December 1879.

Med Korset blev Du tegnet paa dit Ansigt og paa dit Bryst — med det samme Kors, hvormed enhver især af os alle blev tegnet i den Stund, da vi

bleve døbte — til Legn for os alle paa, at paa den for os Korsfæstede skulde vi troe, skulde have Ham for Die, og have Ham i vort Hjerte, saalænge vi levede. Dog fik dette Kors for Dig en anden Betydning, nemlig den, at Du skulde blive en Korsdrager, og det en Korsdrager i særlig Forstand, komme til at bære ikke blot paa et Sygelighedskors, men paa et Krøblingskors den største Deel af dit Liv, komme til at bære paa det ligesaa de Aar af, da Livet i Verden begynder at tilsmile os med alle sine Forhaabninger, og indtil den Stund, da Du omsider skulde blive lagt i din Grav, den, i hvilken Du nu ligger. Hvem lagde dette Kors paa Dig? Ja, det vider vi — Kjærligheden og Visdommen heroventil lagde det paa Dig, — men hvorfor det blev lagt paa Dig, det er skjult for os; det skal være os nok, at det var Kjærligheden og Visdommen, som lagde det, — ikke tilkommer det Veret at spørge Pottemageren: hvi dannede Du mig saa? Men forunderligt er det at see, hvorledes den samme Visdom og Kjærlighed heroventil, som lægger Korset, ogsaa skænker Kraften til at kunne bære Korset, — og forunderligt var det at see, hvorledes denne Krøbling, der istedetfor at bukke under for Korset og falde sin Familie eller det Offentlige til Byrde, formaaede at reise sig under Korset og arbejde sig frem under Korset, saa han efterhaanden skabte sig en Livsstilling, i hvilken han ikke blot selv havde mere end det Fornødne, men ogsaa kunde bistaae Andre, ja selv som Krøbling stundom kunde hjælpe en og anden paa Fode, der trængte til at rej-

fes. Naar den Afdøde derfor i stille Timer tænkte over sit Liv, og paa, hvorledes Kjærligheden herovtil havde staaet ham bi, da kan det ikke have været muligt andet, end at Hjertet i saadanne Stunder maa have strømmet over af Tak til Gud for al den Misfandhed, der var bleven ham tildel. Men Livet — under hvilke Forhold det end leves — har sine særegne Fristelser for os alle: frister ikke Verden os derude, fordi vi ikke leve Livet i Verden derude, saa besøger Fristeren os derinde, og det, Fristeren altid lægger an paa, det er dette — at føre os bort fra Frelseren, og saaledes, naar Alt synes at søie sig for os, da at bilde os ind, at naar vi kun have Faderen i Himlen paa vor Side, saa kunne vi være Frelseren foruden. Saa sandt som vi imidlertid ere døbt til at forlade Fristeren og forblive faste i Samfundet med Frelseren, faste saaledes ogsaa i Troen paa hans Ord, naar Han siger, at Ingen kommer til Faderen uden ved Ham — Joh. 14, 6 —, saasandt kunne vi heller ikke nogensinde være Frelseren foruden, ikke nogen Dag og ikke under nogensomhelst Forhold være ham foruden. Og dette er Korstegnets Betydning for os alle — og var saaledes ogsaa Korstegnets Betydning for ham her, og ikke kan jeg tro, at han midt i de Fristelser, hvoraf han sad omringet, skulde kunne have glemt sin Barndoms Frelser, glemt ham saaledes, at Han ikke skulde kunne være bleven hans Frelser ogsaa paa det Sidste. I dette Haab har jeg talt Ordet ved hans Grav. Amen!

54.

Over Gaardstægtmand Jens Christensen

af Fjeldsted Nørgaard.

17. April 1880.

I dette Sogn slog Du Diet op for første Gang, og i det samme Sogn lukkede Du nys dit Die for sidste Gang; her stod din Bugge, og her blev ogsaa din Grav. Men mellem Buggen og Graven ligger der et langt Liv, et Liv, der blev levet endog ud over den Grændse, om hvilken det hedder — Ps. 90, 10 — at syv Gange ti er Støvet's Aar, og er der Styrke firfindstyve. Og spørge vi nu om dette Livs Kaar og Skjæbne, da kunne vi ikke sige Andet end, at denne Afsøde, naar han paa det Sidste kastede Blikket tilbage henover sit tilbagelagte Liv, da ikke havde Grund til andet end til at love og takke Gud for al hans Naade og Misfandhed imod ham i det Timelige, love og takke Ham, fordi han blev forskaanet for større Sorger og Betyrninger i sit Liv. Og nu — et langt Liv med Lov og Tak til Gud for hans Naade og Misfandhed — dette er jo visseelig allerede meget, naar vi kunne sige dette om et levet Liv, men dog — der hører mere til, for at Livet skal kunne siges at have været et vel levet Liv, — hører dette til, at det ogsaa var et Liv levet i Tro paa sin Frelser og i Samfund med sin Frelser, i Troens Lydighed mod Ham og i Troens Kjærlighed til ham. Dette er den store Opgave, paa hvis Løsning en Christen har at øve sig, saalængesom han lever. Og spørge vi nu, om denne Opgave ogsaa var hans, den, paa

hvis Løsning han øvede sig gennem sit lange Liv, da kan jeg ikke sige Andet herom, men dog sige det med Glæde, at han havde et aabent Øre for Guds Ord og et oprigtigt Hjerte for ham ved hans Raadebord. Og derfor ville vi plante Korset paa hans Grav, fordi han levede i Troen paa dette og døde i Troen paa dette. Hans Søn, der tog Gaarden i Arv efter sin Fader, staaer nu ved hans Grav, og idet han i denne Stund kaster Blikket tilbage henover Samlivet med Faderen, da høier han sig i Uerfrygt, som det sig hør og bør, for hans Minde, og i sønlig Kjærlighed til ham for Alt, hvad han skylder ham. Amen!

55.

Sindal.

18. Maj 1880.

„De, som saae med Taarer, skulle høste med Frydefang“, siger David i en af sine Psalmer — 126, 5 —. Det er et Ord, som finder en mangfoldig Anvendelse, en Anvendelse ogsaa paa Eder, I Forældre, som staae ved dette Barns Grav. Thi Eders Udsæd, Eders daglige Gjerning med dette Barn i samfulde 8 Aar i Haab om Frugt af Eders Gjerning for dette Barn, det var kun en daglig Udsæd med Taarer, thi Barnet vedblev dog kun at være, hvad det var, et vansørt Barn, der kun kunde fylde Eders Dine med Taarer. Men de, som saae med Taarer, skulle høste med Frydefang, siger Psalmisten, — og vi kunne saa godt forstaa Eder, at der ovenpaa denne Udsæd med

Taarer nu ikke kan Andet end maatte gaa en Frydesang gjennem Eders Hjerter med Lov og Tak til Gud, fordi Han nu tog dette Barn til sig, der kun vedblivende vilde have fyldt eders Dine med Taarer. Og gjennem Frydesangen klinger der tillige en Tone med Lov og Tak til Ham, der ikke blot lagde Korset paa Eders Skuldre og nu atter løstede det af Eders Skuldre, men som tillige i alle de Aar, I gif og bar paa dette Kors, skjænkede Eder Taalmod og Kraft til at bære Korset.

Og deiligt vilde det være, om der endnu fremdeles klang en tredie Tone gjennem Eders Frydesang, den Tone, med hvilken I takkede Gud for Korsets Betsignelse, for det Alvor, som dette Kors skulde lægge ind i Eders Liv, takkede Ham, fordi han gjennem dette Kors drog Eder saaledes til sig, at I ogsaa for Resten af Eders Liv vilde blive i Ham, der ene formaar at forvandle alle Livets Taarer, de være hvilke, de være ville, til Frydesang over al Naade og Mistkundhed mod os. Amen!

56.

Over Gmd. Chr. Christensens Rone
af Brasholt.
16. Juli 1880.

Saa er nu dette Liv endt — og saaledes ender det for os alle; — men „naar“ det ender, naar Manden atter skal gjensee sin Hustru og Hustruen sin Mand, det vide vi ikke, selv ikke jeg, der fører Ordet her, og som dog skulde vide, og Gud være lovet! ogsaa ved

lidt bedre Bæstend end alle 3 andre. Her derimod formaer jeg ikke, og skal jeg ikke kunne give noget Svar, — og Gud være lobet for det! Men dette veed jeg, og det vide ogsaa 3, at her skulle vi alle ende — i Graven; forsaavidt er der ingen Forskjel paa os alle, men dog er der en stor, en himmelvid Forskjel i Naaden, hvorpaa vi ende, en stor Forskjel, naar vi i vor sidste Stund kaste Blikket tilbage over Livet, som det blev levet af os, en stor Forskjel fremfor Alt, naar Spørgsmaalet bliver om, hvorvidt dette Liv blev levet i Tro paa sin Frelser og i Kjærlighed til sin Frelser, den Kjærlighed, der giver os Seir over Verden og Seir over os selv.

Dg hvad nu denne Afdøde her angaaer, om hvem jeg er anmodet om at tale et Ord, — hvad angaaer Spørgsmaalet om, hvad hun vel saae, naar hun i det sidste Afsnit af sit Liv sendte Blikket tilbage, da ved jeg ikke Andet, end at hvad hun da saae, kun var det, der maatte fylde hendes Hjerte og hendes Mund med Lov og Tak til Gud for al hans Naade og Misfandhed mod hende; thi hun saae et Liv, henlevet i sit Hjem uden væsentlige Sorger og Bekymringer, saae et Samliv med sin Mand i Kjærlighed og Eendragtighed, saae et Samliv med Børnene i Hjemmet, over hvilket saavel hun som hendes Mand kun havde Grund til at glæde sig, saae et trofast og eendragtigt Samliv og Samvirken, der viste sin Velsignelse i jevn og stadig Fremgang i timeligt Velvære. Dg dette Syn er visseelig kun et Syn til Glæde, til Lov og Tak for al Guds Naade og Mi-

skundhed. Spørges der, om hun døde i Troen paa sin Frelser, i Tro paa de indholdssvære Ord: Synd og Naade, Synden kun til Fortabelse og til Fordømmelse uden en Frelser, men Naade, Fred og Glæde, Seir og Salighed i Troen paa Frelseren, da svarer jeg: Ja — saa er det min Tro! Og Gud være lovet for det. Og naar jeg saa slutter med at tilføie, at hun sov hen, omringet af kjærlige Børn i Narvaagenhed og i Bøn for hende, da ville vi alle samtykke i, at hun kun havde Grund til Lov og Tak til Gud paa det Sidste for al hans Naade og Misfundhed imod dem alle. Og til denne Lov og Tak til Gud slutter i denne Stund hendes Mand og hendes Børn sig, der staae ved hendes Grav her, og som altid ville bevare hende i et kjærligt Minde. Amen!

57.

Over Enten Marie Christensdatter,

Astrup Sogn.

23. Juli 1880.

Saa gif Du bort i Fred med Lov og Tak til Gud for al hans Naade og Misfundhed mod Dig — med Lov og Tak til Ham, din Herre og din Frelser, fra Hvem ene Frelsen udgaaer til os alle, — med Lov og Tak til Ham, Helligaanden, der lægger Fredsvidnesbyrdet i vore Hjerter og forvandler Døden til en stille Henflumren i Gud. Og til denne din Lov og Tak til Gud Fader, Søn og Helligaand slutte ogsaa dine Børn sig, som i denne

Stund staae ved din Grav, og som skjænke Dig deres
Taarer til Tak for al din Modertjærlighed til dem.

Amen!

58.

Over Smed og Hsmd. Chr. Pedersen
i Sindal.

5. September 1880.

Altting skifter og vœxler paa denne Jord.
Det gaaer saa i Naturen omkring os — snart
afløses Sommerens milde Luftninger af de kolde Vind-
stød, der minde os om, at Efteraaret er kommet og
Vinteren er nær; — det Syn, der før glædede os i
Haabet, naar vi saae henover de bølgende Agre, det
er nu snart taget bort fra vore Øine, og Alt seer
tomt og øde ud, mens Kornet ligger gjemt i Laden.
Ja, saa er det — Altting skifter og vœxler omkring
os i Naturen, og dog: saare ofte fristes vi til at
glemme, at det Samme ogsaa gjælder vort eget
Liv, det flygtige Menneskeliv. Dog Stunden kommer
altid, da vi alle, enhver især for sig, blive mindede
om, at som det gaaer til i Naturen rundt omkring os,
saa gaaer det til ogsaa med os selv — Alt skifter og
vœxler ogsaa for vort Bedkommende. I have nu
gjort den Erfaring — I, som sørge ved denne
Grav, — Du Hustru, som staaer saa pludselig forladt
af din Mand, og I Forældre, som her have mistet en
kjer Søn, — og snart skulle vi alle, den ene efter
den anden, komme til at gjøre den samme Erfaring.

Men lad saa ogsaa den samme Natur, der taler til os om Altings Skifte og Vexel, lad den ogsaa tale Trøst til os alle, og fremfor Alt til Eder, som sørge ved denne Grav, — lad den minde Eder om, at hvad der nys glædede Eder i Haabet paa Markerne derude, det er vel taget bort fra Eders Vine, saa at det fra nu af ser tomt og øde ud derude, men Glæden i Haabet har dog ikke været forgjæves; thi hvad der glædede Eder derude, det ligger nu gjemt i Læden. Og er det ikke ogsaa saa med denne unge Mand her? Ogsaa han maatte give efter og bøje sig for Dødens Høstleer, og hvor han før stod til Glæde, der er nu tomt og øde, men Glæden i Haabet er dog ikke derfor bleven til Intet; thi ogsaa han er jo nu, saa er det vort Haab, bleven hjembaaren til den himmelske Læde, hvor der er evigt godt at være. Selv fik han jo paa det Sidste — efter hans egne Ord — som et Syn af de hvide Fugle, et Syn af Englevingerne herovenfra, og det var et Ord ret til Trøst og Glæde for hans Hustru, da han skiltes fra hende. Og lad kun dette fremdeles være din Trøst og din Glæde, Du, som bedst kjendte din Mand og vidste om ham, at han levede i Troen paa sin Frelser og døde i Haabet til Ham. Han, som kaldte ham bort fra Dig og som leder og styrer Alt i Kjærlighed, vil ikke lade Dig staae ene og forladt, men vil Du kun staae fast i Troen paa hans Kjærlighed og fra idag af give Dig Ham ganske ivold, da skal ogsaa den Stund komme for Dig, da Du skal komme til at gjøre den Erfaring, at som Altings Skifte og Vexel

kan føre Dig fra Glæde til Sorg, saa kan og det samme Skifte og Vexel føre fra Sorg til Glæde, Glæden over det Liv, som Herren bereder alle dem, der give sig Ham ivold og aldrig tabe Troen paa hans Kjærlighed. Indtil da vil han lade Dig finde Trøst og Raad og Bistand hos de samme kjærlige Forældre, hvor han aldrig søgte dette forgjæves, og hvor heller ikke Du vil komme til at søge det forgjæves. Herren trøste og styrke Eder alle. Amen!

59.

Ober Hsmd. Thomas Chr. Jensen

i Svibak, Astrup Sogn.

10. September 1880.

Saa har Du nu fundet Hvile, den Hvile, hvorefter Du længtes, Hvilen i Ham, i hvem der ene er Hvile at finde for os alle, Hvile ikke blot i Liv, men Hvile ogsaa i Død, Hvile i Ham, som ogsaa Du gav Dig ivold paa det Sidste. Du har nu fundet den Hvile, hvorefter Du længtes, men ogsaa den Hvile, hvortil Du trængte, thi virksomt var dit Liv, virksomt og ufortrødent, for at naae fremad, thi fremad vilde Du, at det skulde gaa, og vare end de Midler, hvormed Du virkede, ikke store, Du virkede dog med de Midler, Du havde, virkede med Ufortrødenhed og i Taalmodighed, virkede i Troen paa Ham, der lægger sin Velsignelse i det Lidet, — og derfor gif det ogsaa fremad for Dig, fremad til Glæde for Dig selv, som til Glæde for din Hustru og dine Børn. Og deiligt er det — paa det Sidste at kunne

see tilbage paa et virksomt og stræbsomt Liv, — og deiligst, naar dette Liv tillige var et Liv i Retfindighed, — deiligst dog, naar det levedes i Troen paa Ham, der skal være Livet i vort Liv, Kjærlighedskraften og Seirskraften i os alle.

Og kan det kun siges om os, at dette var Maalet, hvorefter vi stræbte, om end i Skrøbelighed, saa dog i Ærlighed, saa have vi ikke levet forgjæves, og vor Thukommelse vil altid blive til Velsignelse, selv om den ikke naaer ud over den lille Kredz, i hvilken vi levede Livet. Det er fra denne Kredz, fra Hustru og Børn fremfor Alt, der i denne Stund bringes Dig Tak for Samlivet her ved din Grav, som det er i denne Kredz, Du vil blive bevaret i en kjærlig Thukommelse.

Amen!

60.

Over Aftægtsmand Niels Chr. Pedersen
i Skjerping.

28. November 1880.

„Han sov hen!“ Saa sigte vi om dem, der gik let og smertefrit bort fra dette Liv. Det er et Ord, der stammer fra Herren, et Ord, hvormed han nævner Døden for alle dem, der give sig Ham ivold: den er for dem, for alle Guds Børn, kun som en Søvn, i hvilken de slumre velsignet ind efter al Jordelivets Kamp og Møie. Ja vel, saa er det, — det er den Magt, som Han, Herren, har over Døden, at kunne tage dens Braad bort og bringe

os til at see paa den med andre Dine end hidtil, see paa den ikke som et Strækkbillede, men see paa den under det milde og venlige Billede af Sønnen, som vi saa gjerne give os ivold. Ja, saa er det, saa er Døden for de Troende, for dem, som have givet sig Herren ivold, saa er den for alle Guds Børn. Men ogsaa Verdensbørnene sige ofte om deres Døde, og kunne ofte synes at sige det med Grund, at de sov hen, at de gif let og smertefrit bort fra dette Liv; — og er dette saa, saa bliver der jo ikke nogen Forskjel paa de Troendes Død og de Vantroes Død, ikke nogen Forskjel paa Gudsbørnernes Død og Verdensbørnernes Død. Kjære Venner! Lad os forstaae det ret, det kan stundom tykkes os at være saa, men det er kun tilsyneladende saa, der er desuagtet en Forskjel, en blivende Forskjel, ja en Forskjel saa grundig og saa gennemgribende, som nogen Forskjel kan være det. Thi lad være, at Døden stundom kan tykkes os at være lige let og lige smertefri for Gudsbørnene som for Verdensbørnene, der er dog en Forskjel, en blivende, en grundig og gennemtrængende Forskjel, en Forskjel, der unddrager sig for vort Blik, og denne Forskjel er Forskjellen paa de Drømme, de drømme paa det Sidste, og Forskjellen paa de Steder, hvor de atter vaagne op, naar Drømmene ere tilende. Der er Forskjel, siger jeg, paa de Drømme, som de drømme paa det Sidste; — Gudsbørnernes Drømme paa det Sidste ere lyse og venlige Drømme, Drømme om

det, som intet Die har seet, og intet Ore har hørt, og ikke er opkommet i noget Menneſkes Hjerte, men som Herren har berebt for dem, der elſte Ham; — men Verdensbørnenes Drømme paa det Sidſte ere og kunne ikke være hverken lyſe eller venlige paa det Sidſte, men ere kun mørke og ængſtelige Drømme paa det Sidſte, Drømme uden Troens Viſhed, Drømme uden Haabets Klarhed. Og ſom der er Forſkjel paa de Drømme, ſom de drømme paa det Sidſte, ſaa er der ogſaa Forſkjel paa de Steder, paa hvilke de vaagne op, naar Drømmene ere tilende, — thi da vaagne Gudsbørnene op til Skuet af Alt det, hvorom de drømte i alle deres mange og deilige Drømme, men Verdensbørnene — de kunne kun vaagne op til et Skuffelſernes Skue, til Skuet netop af det, der ſaa ofte forſtyrrede og ængſtede dem i deres Drømme. Ja, ſaa er det, og ville vi nu anvende det her Sagte paa denne her Afdøde, og derefter ſpørge: Sov han hen? og ſov han hen gjennem de lyſe og venlige Drømme? — da er dette ingenlunde altid let at kunne give et ſikkert Svar paa, ſelv ikke let for dem, der omgav den Døende paa det Sidſte, thi det, hvorpaa Alt kommer an, Troen med al dens Velfi- gneſe og Kraft, ſkjuler ſig ofte i Hjertedybet for alle Andre. Men ville I ſpørge mig, mig, ſom oftere ſtod ved hans Sengeleie og her rakte ham Forſoningens Pant, da vil jeg ſvare Eder og ſige, at det Indtryk, jeg her modtog af ham, var altid dette, at han var en from Mand, — og naar ſaa hertil kommer dette, at han ſov hen i et troende Huus, hvor Troens Ord

ofte har lydt ham imøde under hans mangeaarige Sengeleie, da kan jeg ikke troe Andet end, at Troens Ord ikke blot maa have fundet Veie til hans Hjerte, men ogsaa maa have gjort sin velsignede Gjerning i hans Hjerte, — ikke troe Andet end, at han — selv om end igjennem Kampen — dog omsider paa det Sidste maa have sovet hen gennem de lyse og venlige Drømme, for derefter atter at vaagne op til Skuet, det deilige, af hvad han drømte her paa det Sidste. I denne velsignede Tro staaer jeg her ved hans Grav, og i denne samme Tro bringe Hustru og Børn og Slægt og Venner ham deres Hjerters Tak for Samlivets Dage, dem han aldrig forstyrrede, men kun freddede om i den fredsæle og milde Aand, som var over ham. Amen!

61.

Over Aftægtsmand, Gmb. Jens Jensen
af Øster-Nymark.
1. Januar 1881.

Julens Høitid kom over Dig paa Sygeleiet iaar, og det har neppe staaet Dig ganske an, thi dine Høitider feirede Du altid i Herrens Hus, som Du i alle de Aar, jeg har været Ordets Tjener her, var en af Sognets flittigste Kirkesøgende. Altid saae jeg Dig med Glæde paa Kirkebænken, og mangengang undrede jeg mig over, at Du saaledes i din høie Alder vedblivende kunde trodse Vinterens Uveir og Rødens flamme Luft. Men nu maatte Du omsider bukke under, og Høitiden kom over Dig paa

Sygeleiet, — men dog, dog førte dine Tanker
 Dig til Herrens Huus, og Du skikkede mig Bud
 og udbad Dig Menighedens Forbøn for Dig.
 Saa bad vi for Dig, for Dig, der nu under Høi-
 tiden laae fængslet til Sygeleiet, der maaskee skulde
 blive til Dødsleie, bad for Dig, der nu laae ene der,
 visselig ikke uden kjærlig og trofast Pleie, men dog
 uden en trofast Hustru ved din Side, der kunde mildne
 dine Sorger, og uden kjærlige Børn omkring dit Leie,
 der kunde sprede dine Tanker og mildne dit Hjerte,
 — og bad vi da for Dig om, at Du maatte smage
 Julens Fred i dit Hjerte og Julens Glæde, som den
 kan nydes paa Sygeleiet, ja nydes paa Dødsleiet,
 Julens Glæde i Haabet, i Haabet om at skulle smage
 den hisset, og der blande Lovsange til Gud i Engles
 Chor over, at os blev idag en Frelser født. Og see
 — vor Bøn blev hørt — Du smagte ikke blot Ju-
 lens Fred her, men indgik til dens fulde Nydelse hisset.
 Dit Liv blev affluttet midt under Julens Høitid her-
 nede, og Du gik bort med den gamle Simeons Lov-
 sang paa Læber og i Hjerte: Herre! nu lader Du din
 Tjener fare bort herfra i Fred, thi jeg har seet din
 Frelse, den, Du beredte for alle Folks Nafn! Og
 naar vi have kunnet sige dette om Dig, sande-
 lig da have vi sagt nok, thi da have vi sagt det
 Bedste og det Saligste, der kan siges om et Menneſte.
 Men dog ville vi sǿie til, at som Du under dit
 jordiske Liv hernede havde annammet Meget, saare
 Meget at takke Gud for, som Du havde ham at takke
 for gode Raar, som for legemlig Kraft og Klarſthed,

for Glæde i Dmngjængelse med Slægt og Venner, faa paaskjønne Du ogsaa denne Guds Godhed imod Dig, dvælede gjerne med Lov og Tak til Ham i hans Huus, som Du dvælede gjerne ved Betragtningen af hans Ord i dit Hjem, røgtede dertil vel Alt, hvad der var Dig betroet, og fik et godt Lov i dit Sogn, hvor Du blev født og hvor Du ogsaa afsluttede dit Liv. Og derfor vedblev ogsaa Gud at være Dig god indtil det Sidste. Nu er Du dog indgaaet til det Bedste og Saligste, indgaaet til Julens Fred og Glæde hijsket, den fulde Fred og den Glæde, som Ingen kan tage fra Dig.

Herren glemmer aldrig Sine! Amen!

62.

Over Maren Christensen Sandbæk,

ugift og Lem paa Slotved Fattiggaard, 77 Aar.

23. Januar 1881.

Syv Gange ti er Støvets Aar, og sjelden, sjelden mere! Du — skulde komme til at høre til disse Sjeldenheder; thi Du var selv en Sjeldenhed, et af disse Mennesker, som synes at skulle blive sjeldnere og sjeldnere i denne flygtige Tid, hvor vi leve, disse Mennesker med det stadige og trofaste Sind til dem, til hvem de engang have knyttet sig, disse Mennesker, hos hvem dette stadige og trofaste Sind ogsaa affpeiler sig i al deres Livsgjerning, der har været ligesaa stadig og trofast som deres Sind. Ja, det er det Vidnesbyrd, Du her faaer ved din Grav af dem, til hvem Du havde knyttet Dig i

Livet, som havde kjendt Dig og havde stattet Dig gennem Løbet af et halvt hundrede Aar, og som aldrig havde taget fejl af Dig, taget fejl af dit stadige og trofaste Sind, det Sind, der altid deelte Bæ og Vel med dem, som Du hengav Dig til. Og see, dette er et deiligt Vidnesbyrd, naar det lyder ud over Gens Grav, Vidnesbyrdet om Trofasthed indtil det Sidste. Men hvad nytter alle Menneskers Vidnesbyrd og alle Menneskers Dom om hinanden, dersom ikke ogsaa hans Vidnesbyrd, hvorpaa Alt tilsidst kommer an, bliver det Samme. Men selv i saa Henseende behøve vi ikke at frygte for dit Bedkommende, thi dette stadige og trofaste Sind lægger sig som oftest ikke blot for Dagen i det hernedentil, men ogsaa, og fremfor Alt, med Hensyn til det heroverentil, og derfor blev Du ogsaa seet som en flittig Gæst i Herrens Hus, indtil dit Syn og din Hørelse begyndte at svigte Dig, og Du saa omsider sov hen i Fred. Vær tro indtil Døden, saa vil jeg give Dig Livsens Krone! — Mat. 2, 11, — dette er Lønnen, som Herren har forjættet alle Sine, og dette være ogsaa den Løn, til hvilken Du nu er indgaaet, mens Takken for dit stadige og trofaste Sind lyder hen over din Grav. Amen!

63.

Over Gaardeier Chr. Christensens Søn, 12 Aar,
i Solbjerg.
4. Marts 1881.

Saa ung — og dog alt givet hen i Døden; saa glad — og nu al Glæde forstummet; saa fuldt af

Haab, og Haabet nu saa brat bestjæmmet! — Ja, saa er det, det er Livets Medføjr, det Livets Medføjr, som Ingen af os Alle kan sikre sig for, thi alt Livets Medføjr, det er som Livet selv kun idel Forsængelighed og idel Fortrænelighed tilhobe. Og forsaavidt er der Grund til Klage: Det er forsængeligt og fortræneligt Alt tilhobe under Solen, alt Livets Medføjr saavel som Livet selv! Men dog, kjære Venner! dog er der opgaaet et Lys her i Skjergernes Land, og dog har der lydt en Lovsang, en himmelsk Lovsang ud over denne Jord, viet til Fortrænelighed og Død, og dog er der et Haab selv der, hvor Død og Grav synes at have tilintetgjort alt Haab. Og dette Lys og denne Lovsang og dette Haab — det samler sig Alt om denne Gene, om den Herre Kristus. Tager Du dette Navn bort, da er Alt kun idel Forsængelighed og Fortrænelighed tilhobe; men lader Du dette Navn staae, staae som Navnet over alle Navne, det Navn, i hvilket Alles Rnæ skulle bøje sig — Ps. 2, 10 —, da forandrer Alt sig atter for Dig. Da hedder det ikke længer: Saa ung — og dog alt givet hen i Døden, men da hedder det: saa ung — og dog alt naaet alle vore Længsleres Maal; da hedder det fremdeles ikke: Saa glad — og nu al Glæde dog forstummet, men da hedder det: saa glad, og nu alt naaet til Glæden over al Glæde; da hedder det fremdeles ikke: Saa fuldt af Haab, og nu alt Haab bestjæmmet, men da hedder det: saa fuldt af Haab, og nu alt naaet til Haabets Opfyldelse og Haabets Be-

skuelse. Ja, med dette Navn forandrer Alt sig. Da hedder det ikke længer: Døden, den grumme, røvede mig mit Barn! men da hedder det: Kjærligheden, den himmelfste, tog mit Barn til sig, — den Kjærlighed heroventil, som ikke blot dit Barn, men ogsaa Du selv engang gav Dig ganske ivold; — den Kjærlighed, der aldrig skuffer og aldrig skifter, men som vi altid, under al Livets Skuffelse og Skifte, trygt kunne give os ivold. Hvorfor Kjærligheden heroventil tog dit Barn til sig, det veed Du ikke for Diebliffet, men engang skal Du faae det at vide, og da vil Du love og takke Ham, fordi Han tog det til sig. Indtil da — lad det vinke Dig herovenfra, vinke Dig bort fra al dette Livs Forkræntelighed og Forfængelighed hen til Ham, den Ene, hvorom alt Lyset og al Lovsangen og alt Haabet ene samler sig. Amen!

64.

Over Ungkarl Lauritz Byrgesen,

indlagt under Sygepleie paa Slotved Fattiggaard.

27. Marts 1881.

Saa har Du nu udstridt og er indgangen til Fred. Dit Liv var et Kampliv i særegen Betydning. Thi ikke blot blev Du, som vi alle, i Daaben viet til Kamp, Kamp mod Satan og hele hans Landehær, til Kamp imod den Verden, som ligger i det Onde, til Kamp mod Dig selv, mod dine Lyster og Lidenstaber, — men ikke saa saare var Du indtraadt i Manddomsaarene, før Du ogsaa da blev kaldet til Kamp, til Indøvelse i den Baabenbaad, der

gjælder den Fjende, som vil lade haant om vor Grændse og forstyrre vor Arne, og neppe var Du vendt hjem fra disse Kampøvelser, før Du blev kaldet til nye Kampe, og det sandelig svære Kampe, sværere end alle dem, der kjæmpes paa nogen Balplads, fast uafbrudte Kampe gennem 5 samfulde Aar, Kampe saa svære, at Du forlængst vilde have tabt Modet og forlöst Kræfterne, om Du ikke havde kjendt Ham, der kan gjøre os alle stærke, ikke blot til at kjæmpe, men ogsaa til at seire. Det var i Tro paa Ham og i Bøn til Ham, at Du fik Kraften til at kjæmpe udholdende og tappert, at Du omsider slog Dig gennem alle Smerternes Angreb, indtil din Sjæl endelig følte sig udfriet, og Du aandede frit og i Fred.

Saa hvile nu dette dit Kamplegame med alle sine Ar og Mærker af Aarenes Kampe her i Fred, indtil Stunden kommer, da det forklaret skal gjenforenes med den Sjæl, som nu fryder sig i Lysets delige Rige.

Amen!

65.

Over Gaardeier Chr. Jacob Madsens Hustru
i Tirup.

8. April 1881.

Nu skjules hun for Eders Blik, — der fastes en Gravhøi over hendes Lig, — og paa Gravhøien plantes der et Kors! — Ja, saa er det! Nu skjules hun for Eders Blik! — men dog kun for det udvortes Blik, for det indvortes Blik, for Sjælens Blik vil hun derimod aldrig kunne skjules;

for dette Blik vil hun derimod fra nu af kun fremtræde klarere og klarere og ikke sjelden fremtræde forklaret for Eder. Lad hende derfor kun skjules for det udbortes Blik, thi dermed skjules ogsaa det for Eder, der smertede Eders Hjerter, skjules alle de sidste mange Aars Brøstfældighed og Trængsler. Aldrig vil hun dog kunne glemmes: hun var jo din Ungdoms Glæde, og som saaledes vil hun vedblive at staae for dit indre Blik. Det var jo fremdeles hende, hvem Du har at takke for de Børn, som vare og som — saa er det dit og vort Haab — ville vedblive at være Dig en Glæde. — For deres Blik vil hun ligesaa lidt kunne skjules som for dit Blik, men hun vil vedblive at staae for dem som det hjærlige og trofaste Moderhjerter, det Hjerte, som de, ved Siden af dit, elskede høiest paa denne Jord. Og derfor lad hende kun skjules for Eders udbortes Blik, — for det indre Blik vil hun vedblive at staae i sin hele fulde og elskelige Modertjærlighed. Hun skjules nu for Eders Blik, for Eders udbortes Blik, og der kastes en Gravhøi over hende. Og denne Gravhøi vil sige til Eder: Her er hendes Gravkammer, her det Kammer, hvor den skjulte, den stille Virksomhed gaaer for sig, der virker hendes himmelske Klædebon, indtil Dagen kommer, da hun skal isøre sig det, for at leve Livet, det forklarede, det himmelske, det Liv, der overgaaer al Beskrivelse og al Tanke, i Herlighed og i Salighed, — Dagen, da hun atter skal gjensee sin jordiske Brudgom og Du din Ungdoms Glæde, smykket i himmelsk Pragt — lad derfor kun Gravhøien blive kastet, den vil minde Eder om Dagen,

der vil komme, den Dag, der skal overgaae de beiligste paa denne Jord. Der kastes en Gravhøi over hendes Lig, men paa Gravhøien plantes der et Kors, — og Korset skal minde Eder alle om Ham, i Troen paa hvem denne Dag skal oprinde, minde Eder om Ham, der forstegtede Eder i Eders Daab til Tegn for Eder paa, at i Troen paa dette Kors skulle I leve, og i Troen paa dette hans Kors skulle I døe, thi kun af Troen paa det udspringer det evige Livs Haab, Haabet om atter at gjensees og leve Livet med hinanden, forklaret i himmelsk og i evig Glæde.

Amen!

DIS-Danmark

1 2 2 0 1 0